

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PRÁVNICKÁ FAKULTA

Jana Pustelníková

**VNITŘNÍ ŘÍZENÍ, SPRÁVA A KONTROLA
V AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Olomouc 2014

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Vnitřní řízení, správa a kontrola v akciové společnosti“ zpracovala samostatně. Veškeré literární prameny a zdroje informací, které jsem v práci využila, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne 14. 5. 2014

Jana Pustelníková

Poděkování:

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí diplomové práce doc. JUDr. Ludmile Lochmanové Ph.D. za to, že mi umožnila realizovat tuto diplomovou práci pod svým vedením a ochotně mi poskytovala cenné rady a připomínky.

OBSAH

PŘEHLED POUŽITÝCH ZKRATEK	6
ÚVOD	7
1 HISTORICKÝ VÝVOJ AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI NA ÚZEMÍ ČR	10
2 ZÁKLADNÍ ÚPRAVA VALNÉ HROMADY, PŘEDSTAVENSTVA A DOZORČÍ RADY	13
2.1 Valná hromada	13
2.2 Představenstvo	13
2.3 Dozorčí rada	14
3 ZASEDÁNÍ VALNÉ HROMADY	17
3.1 Svolání valné hromady	17
3.1.1 Svolání valné hromady představenstvem	18
3.1.2 Svolání valné hromady členem představenstva	22
3.1.3 Svolání valné hromady dozorčí radou či jejím členem	24
3.1.4 Svolání valné hromady kvalifikovanými akcionáři	26
3.1.5 Odpovědnost za nesvolání valné hromady	28
3.2 Odvolání nebo odložení konání valné hromady	29
3.3 Účast na valné hromadě	31
3.3.1 Účast na valné hromadě akcionáři	31
3.3.2 Účast na valné hromadě členy představenstva	32
3.3.3 Účast na valné hromadě členy dozorčí rady	33
3.4 Přijímání usnesení na zasedání valné hromady	33
3.4.1 Působnost valné hromady ovlivňující obligatorní orgány akciové společnosti	33
3.5 Zápis z valné hromady	44
3.6 Návrh na zápis usnesení valné hromady do obchodního rejstříku	45
4 VOLBA A ODVOLÁNÍ ČLENŮ ORGÁNŮ AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI	46
4.1 Volba členů představenstva valnou hromadou	46
4.1.1 Kooptace členů představenstva	48
4.1.2 Volba náhradních členů představenstva	48
4.1.3 Kooptace a volba náhradních členů dozorčí rady	49
4.2 Volba členů představenstva dozorčí radou	49
4.3 Volba členů dozorčí rady valnou hromadou	51

4.4	Odvolání členů představenstva a odvolání členů dozorčí rady	52
4.5	Odstoupení z funkce členů orgánů	53
ZÁVĚR		55
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY		58
SHRNUTÍ		61
SUMMARY		63
SEZNAM KLÍČOVÝCH SLOV (LIST OF KEYWORDS)		65

PŘEHLED POUŽITÝCH ZKRATEK

Právní předpisy:

ČDZ	Zákon č. 77/2002 Sb., zákon o akciové společnosti České dráhy, státní organizaci Správa železniční dopravní cesty a o změně zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů
LZPS	zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů
NOZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdější předpisů
ObchZ	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ZOK	zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů
ÚčZ	zákon č. 563/1991 Sb., zákon o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů
ZoVR	zákon č. 304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů

Ostatní zkratky:

ČR	Česká republika
DR	dozorčí rada
NS	Nejvyšší soud
VH	valná hromada

ÚVOD

Akciová společnost jako ryze kapitálová společnost je svým charakterem jedinou, normovanou obchodní společností svého druhu v českém právním řádu. Jejím důležitým elementárním prvkem, bez kterého by žádná akciová společnost nemohla řádně fungovat, je její vnitřní struktura. Ta se skládá z obligatorních, popř. i z fakultativních orgánů.

Svou diplomovou práci hodlám zaměřit především na obligatorní orgány akciové společnosti, jelikož právě na tomto úseku akciové společnosti závisí její konkurenceschopnost, odbyt, prosperita, hospodářský rozvoj a výnosnost společnosti. Dalším důvodem, proč bych se chtěla věnovat právě obligatorním orgánům akciové společnosti, je vymezení působnosti fakultativních orgánů. Fakultativní orgány vykonávají pouze činnost okrajovou, tj. činnost, na které nezávisí žádná z výše uvedených hodnot, jelikož nemohou zasahovat do působnosti obligatorních orgánů.

Zákon o obchodních korporacích nově rozlišuje dva druhy systémů vnitřní struktury akciové společnosti, a to systém dualistický a monistický. V dualistickém systému se zřizuje představenstvo a DZ, v monistickém pak správní rada a statutární ředitel. Kumulace funkcí statutárního ředitele a předsedy správní rady značí užší monistický systém.

V mojí práci se zaměřím na vnitřní řízení, správu a kontrolu v dualistickém systému akciové společnosti, tedy na VH, představenstvo a DR. Tuto volbu činím proto, že podle mého názoru bude spíše převládat systém dualistický nad systémem monistickým, a to hned z několika důvodů:

1) Systém monistický je systémem novým, tedy i méně známým. Oproti tomu systém dualistický je systémem zaběhnutým, v povědomí tuzemské veřejnosti známým a zákonem do větší hloubky upraveným, k čemuž jistě přihlédnou spousta potencionálních zakladatelů akciové společnosti.

2) ZOK upravuje nevyvratitelnou právní domněnku, dle které, neplyne-li jednoznačně ze stanov, který ze systému v akciové společnosti platí, použije se systém dualistický.

3) Sám zákonodárce preferoval při výběru, který systém v novém zákoně upraví nejdříve, systém dualistický. Je možné, že úmyslem zákonodárce byla právě snaha o vyšší využitelnost tohoto systému nad systémem monistickým.

4) Řekla bych, že z tradičního (historického) hlediska lze usuzovat, že dualistický systém se bude aplikovat v akciových společnostech, které budou zakládány v ČR tuzemskými subjekty. Oproti případným „evropským akciovým společnostem“ a akciovým

společnostem zakládaným s cizím prvkem. Nebo může docházet ke změnám řízení po zvýšení základního kapitálu, bude-li novým akcionářem – a dejme tomu majoritním – zahraniční subjekt. Především ze země, kde je monistický systém zavedený.

Hlavním cílem této práce je zanalyzovat problematiku vzájemných vztahů mezi obligatorními orgány v dualistickém systému akciové společnosti, vytyčit podle mého názoru nejdůležitější vazby těchto orgánů, objasnit základní nejasnosti v právní úpravě a zaznamenat názory renomovaných autorů na danou problematiku.

Jelikož se české soukromé právo dočkalo k 1. lednu tohoto roku dlouho očekávané rekodifikace, kdy spolu s dalšími předpisy nabyly účinnosti NOZ a ZOK, pokládám za další **dílčí cíl mé diplomové práce komparaci předchozí právní úpravy se současnou právní úpravou**, jakož i snahu poukázat na nejpodstatnější změny, jež byly touto změnou dotčeny.

Ač to tedy nemusí být na první pohled patrné, je problematika mé diplomové práce problematikou aktuální a zajisté i klíčovou. Navíc otázky týkající se vzájemných vazeb mezi obligatorními orgány nejsou pouze teoretické, ba naopak je nezanedbatelné jejich úzké propojení s praxí.

Při psaní své diplomové práce jsem použila několik základních metod vědeckého výzkumu. Mezi tyto metody patří metoda popisná, analyticko-syntetická, metoda abstrakce, indukce, dedukce a zejména metoda komparativní. Ve své práci nejvíce využívám metodu popisnou a analyticko-syntetickou. Pomocí metody analýzy a syntézy rozdělují dotyčný jev na jednotlivé prvky, které pak mohou zkoumat v dalších částech diplomové práce. Poté tyto prvky opět spojím do jednoho celku, ve kterém vycházejí najevo určité souvislosti. Další hojně využívanou metodou je metoda abstrakce, díky které mohu ve své práci oddělovat podstatné jevy od těch méně podstatných. Přes metodu dedukce docházím k závěrům z předpokladů, které v mé práci zmiňuji. Taktéž hojně využívám metodu indukce, pomocí které vyvozují obecné závěry z dílčích poznatků. Jelikož je jedním z dílčích cílů diplomové práce srovnání ObchZ a ZOK, není překvapující, že se mou prací bude výrazně prolínat i metoda komparativní.

Moje práce je pro snazší orientaci čtenáře členěna do čtyř kapitol a nespočet podkapitol, při čemž členění je nejvýše třístupňové.

V úvodu textu nastíním historii akciové společnosti na území ČR. Dále se budu věnovat otázce ryze teoretické, a to analýze obligatorních orgánů dualistického systému akciové společnosti. Vymezení daných orgánů je pro mou práci stěžejní, jelikož právě vzájemné vazby těchto orgánů se prolínají celým textem práce.

V následující, v pořadí již třetí, kapitole se budu zabývat zasedáním valné hromady. Této kapitole bych chtěla věnovat největší prostor, jelikož dle mého názoru právě v jejím průběhu, tj. od jejího svolání až po zveřejnění usnesení na ní přijatých, dochází k nejpočetnějším vazbám.

V poslední kapitole své práce budu věnovat pozornost problematice volby a odvolání členů orgánů v dualistickém systému. Této otázce je v zákoně i odborné literatuře věnována nemalá pozornost, zároveň se jedná o problematiku, jež má pro vzájemné vztahy stěžejní význam, neboť právě zde vznikají prvotní vazby a bez tohoto vzniku by nebylo dalších. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla, že této otázce vyčlením vlastní kapitolu. V této kapitole se také okrajově zmíním o problematice odstoupení z funkce orgánů společnosti, protože je tato otázka této kapitole obsahově nejbližší.

Literaturu vztahující se k mé práci hodnotím velice negativně. Přestože nemalé množství titulů je věnováno právě jednotlivým orgánům akciové společnosti, jejím vzájemným vztahům se komplexně, ani jednotlivě v kapitolách, nevěnuje žádná publikace. Proto originalitu své práce spatřuji zejména ve vyhledání nejdůležitějších vazeb těchto orgánů a v analýze těchto vztahů. I po rekonstrukci soukromého práva zůstává pojetí daných institutů stále stejné, používám proto ve své práci také zdroje zaměřené na předchozí právní úpravu.

Ve své práci se však vzhledem k předepsanému rozsahu nemohu zmínit o všech vazbách mezi obligatorními orgány v dualistickém systému akciové společnosti, proto se zaměřím pouze na ty nejzákladnější a z mého pohledu nejsměrodatnější. Dalším, možným předmětem zkoumání tak jistě může být problematika odměňování, jakož i otázka odměny členů představenstva a členů dozorčí rady. Stejně tak polemika neplatnosti usnesení valné hromady či zastupování společnosti členy dozorčí rady a mnoho dalších.

Samostatnou prací také může být neméně zajímavá problematika vztahu obligatorních orgánů s orgány fakultativními, jakož i vzájemné vztahy mezi obligatorními orgány a akcionáři či vzájemné vazby mezi orgány u jednočlenných společností.

1 Historický vývoj akciové společnosti na území ČR

Pražská akciová společnost paroplavební založená v roce 1822 je považována za první akciovou společnost na českém území.¹ I když dle názoru K. Eliáše byla první společnost o této právní formě, věnující se podnikání v oboru hedvábnictví, založena již v roce 1724. I přes významnou kapitálovou podporu české šlechty neměla tato společnost významné hospodářské úspěchy a brzy zanikla.²

Jedním z výrazných mezníků akciového práva na území Rakouska-Uherska bylo vydání tzv. císařského patentu č. 253 z 26. listopadu 1852, tzv. (zákon spolkový). Jelikož se na akciovou společnost pohlíželo jako na spolek, mohl být císařský patent aplikován i na tuto právní formu společnosti. Speciální úprava obchodních společností na akcie byla dále upravena ve všeobecném obchodním zákoníku č. 14/1863 ř. z., který upravoval všechny obchodní společnosti nevyjímaje společnosti akciové.³

Rámcové předpisy akciového práva byly v této době ve většině evropských zemí jako i v předlitavských zemích zneužívány ke spekulativnímu zakládání společností s úmyslem poškodit upisovatele akcií, jakož i akcionáře.⁴ Tato situace měla být vyřešena vydáním nařízení ministerstev vnitra, financí, obchodu, práva a orby, tzv. „akciovým regulativem“ č. 175/1899 ř. z., ze dne 20. září 1899. „*Toto nařízení posílilo vliv státu přesněji řečeno dozor nad zakládáním, změnami a činností akciových společností, posílilo však také právní jistotu a velmi zvýšilo úroveň právní úpravy akciových společností.*“⁵

V roce 1918 po vzniku Československé republiky byl recepčním zákonem č. 11/1918 Sb. z. a n., o zřízení samostatného státu Československého převzat do té doby platný právní řád na území nově vzniklé republiky, tj. rakouský obchodní zákoník v Čechách a uherský na Slovensku.⁶

Mezi další stěžejní předpisy upravující akciovou společnost patří nařízení vlády Československé republiky ze dne 27. července 1920 č. 465 Sb. z. a n., o zřizování společností

¹ ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo. Akciová společnost*. 3. díl. 1. vydání. Praha: ASPI, 2006, s. 28.

² ELIÁŠ, Karel. *Akciová společnost: systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě*. 1. vydání. Praha: Linde, 2000, s. 67.

³ ČERNÁ: *Obchodní právo...*, s. 28-29.

⁴ ELIÁŠ, Karel, BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, POKORNÁ Jarmila, DVORÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 266.

⁵ ČERNÁ: *Obchodní právo...*, s. 29.

⁶ Tamtéž.

s. r. o. a společností akciových (komanditních na akcie), o zvyšování základního kapitálu těchto společností a zakládání pobočných ústavů.⁷

Akciové právo v této podobě přetrvalo po celý Protektorát Čechy a Morava, bylo změněno až v roce 1949, kdy bylo nahrazeno akciovým zákonem č. 243/1949 Sb. o akciových společnostech s účinností od 6. prosince 1949.⁸ Tento zákon upravoval akciové právo jen v základních rysech (obsahoval pouze 20 paragrafů) a v podstatě vyloučil možnost zakládání těchto společností jinak než z vůle státu.⁹ Zákon o akciových společnostech sice výslovně nezakazoval zakládání akciových společností fyzickými osobami, leč v praxi k němu nedocházelo. *„Existující akciové společnosti založené podle dřívějších předpisů musely požádat o státní povolení a schválení svých stanov. Pokud tak neučinily, popř. pokud jejich žádost nebyla kladně vyřízena, byly zrušeny opatřením příslušného úřadu z důvodu veřejného zájmu. Akciové společnosti byly zakládány pouze v oblasti zahraničního obchodu a mezinárodního zasilatelství, kde jich vzniklo zhruba 30.“*¹⁰

V průběhu 60. let 20. století došlo v Československé republice k politickému uvolnění, díky kterému mohla vzniknout řada akciových společností. Jednou z nich byla např. Československá obchodní banka a.s., která vznikla v roce 1965. Mezi další akciové společnosti té doby se řadí tzv. podniky zahraničního obchodu („PZO“), které byly založeny vždy jeden pro konkrétní obor. Mezi nejvýznamnější patřily společnosti Filmexport a.s., nebo zkrachovalý Chemapol a.s.¹¹

Zákon o akciových společnostech z roku 1949 byl zrušen a nahrazen zákonem č. 104/1990 Sb. o akciových společnostech, účinným od 1. května 1990. Tato právní úprava byla podstatně rozsáhlejší než úprava předchozí. Účinnost tohoto zákona však nebyla příliš dlouhá, jelikož trvala jen do doby přijetí zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, účinného od 1. ledna 1992. Obsah zákona o akciových společnostech však byl převzat do narychlo připravovaného obchodního zákoníku.¹²

Obchodní zákoník i přes řadu přímých i nepřímých novel upravoval v druhé části akciovou společnost, a to až do reformy soukromého práva, s níž byla spjata i potřeba vzniku nového zákona, který by upravoval obchodní korporace včetně společností akciové.

⁷ LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 2. přepracované a doplněné vydání. Ostrava: Key Publishing, 2011, s. 12.

⁸ V předválečném Československu se neúspěšně pracovalo na novém obchodním zákoníku, kdy jednou z legislativních změn mělo být zavedení obligatornosti dozorčí rady.

⁹ ELIÁŠ: *Kurs obchodního práva...*, s. 266.

¹⁰ ČERNÁ: *Obchodní právo...*, s. 28.

¹¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2005, s. 3.

¹² ČERNÁ: *Obchodní právo...*, s. 30.

Od 1. ledna 2014 tak je účinný zákon č. 90/2012 Sb. zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), kterým byl zrušen zákon č. 513/1991 Sb obchodní zákoník.

2 Základní úprava valné hromady, představenstva a dozorčí rady

2.1 Valná hromada

VH je jedním z obligatorních orgánů akciové společnosti¹³, s výjimkou tzv. jednočlenné společnosti, jejíž působnost vykonává jediný společník. VH sehraává roli orgánu nejvyššího¹⁴ a jako taková určuje základní směr činnosti a směřování akciové společnosti.¹⁵

VH nelze označit ani za orgán individuální, ani za orgán kolektivní dle § 152 NOZ, jelikož toto ustanovení nelze aplikovat na VH. VH není jako orgán tvořena, nýbrž „vzniká“ automaticky. Odlišný názor zastává P. Šuk, který považuje VH za orgán kolektivní dle § 152 odst. 1 NOZ.¹⁶

VH je složena ze všech akcionářů, přestože to zákon takto výslovně nestanoví. Tento závěr plyne jak z povahy věci, tak i z právní úpravy tohoto orgánu, neboť právní úprava stanoví, že akcionáři vykonávají své právo podílet se na řízení společnosti kromě jiného na VH, které se účastní, na níž hlasují a kde mohou žádat o vysvětlení záležitostí týkajících se společnosti nebo jí ovládaných osob.¹⁷

„VH stojí hierarchicky nad DR a přijímá v tomto ohledu zásady, kterými se DR musí řídit.“¹⁸

2.2 Představenstvo

Představenstvo jako obligatorně zřizovaný článek dualistické organizační struktury akciové společnosti je orgán, který zastává dle § 435 ZOK funkci statutárního orgánu společnosti.

Představenstvo má pravomoc rozhodovat neboli vytvářet vůli akciové společnosti o všech záležitostech společnosti, které nejsou vyhrazeny zákonem nebo stanovami do

¹³ Podle § 1 odst. 2 ZOK vyplývá, že akciová společnost je společností kapitálovou.

¹⁴ Podle § 44 odst. 1 nejvyšším orgánem v kapitálové společnosti je VH.

¹⁵ VANĚČKOVÁ, Veronika. In HEJDA, Jan (ed). *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. 1. vydání, Praha: Linde Praha a.s., 2013, s. 493 (§ 435).

¹⁶ ŠUK, Petr. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 604 (§ 398).

¹⁷ Tamtéž, s. 603.

¹⁸ HAMPEL, Petr. In BĚLOHLÁVEK, Alexander, J. (ed). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, s. 1880 (§ 446).

působnosti VH nebo DR. Jeho rozhodovací působnost je sice vymezena negativně, i přesto má široký rozhodovací prostor, v němž se pohybuje samostatně. „*Tato formulace je racionální: ani co nejpodrobnější taxativní výčet by totiž nepokryl vše, co se v životě společnosti může stát.*“¹⁹

Představenstvo je ve vztahu k VH výkonným orgánem, který realizuje její pokyny²⁰, řídí se jejími schválenými zásadami (v případě, že je tato pravomoc upravena ve stanovách společnosti) a skládá jí účty ze své činnosti. Představenstvo však není vůči VH jen pasivním vykonavatel jejích pokynů, naopak vykonává i zřetelnou zpětnou vazbu. Obsah přijatých rozhodnutí VH může představenstvo výrazně profilovat návrhy a argumenty.

Představenstvo vyjadřuje na rozdíl od nejvyššího orgánu společnosti vůli společnosti navenek, jelikož z uzavřených smluv a dalších právních jednání, které činí za společnost, vznikají společnosti práva a povinnosti (tzv. jednatelské oprávnění představenstva). Rozhodování představenstva však směřuje i dovnitř společnosti, poté se jedná o obchodní vedení. Funkce představenstva však nespočívá jen ve výkonu rozhodnutí VH.²¹

DR jako kontrolní orgán akciové společnosti není oprávněna udělovat představenstvu pokyny ani určovat zásady jeho činnosti.²²

Ust. § 435 odst. 4 ZOK „*zpřesňuje postavení a činnost představenstva společnosti připojením výčtu určitých činností, jejichž obstarání se vztahuje zejména k zajištění potřebných hospodářských a účetnických operací v rámci akciové společnosti.*“²³

2.3 Dozorčí rada

DR jako jeden z obligatorních orgánů v dualistické struktuře akciové společnosti je orgán, jehož základním úkolem je dohlížet na výkon působnosti představenstva a na činnost akciové společnosti jako takové.²⁴

DR tak dohlíží na řádné plnění úkolů představenstva a na realizaci předmětu činnosti společnosti, naplňování jejích cílů, podnikatelských plánů a hospodářských předsevzetí, stejně

¹⁹ ELIÁŠ: *Kurs obchodního práva...*, s. 301.

²⁰ Pokyny mimo obchodní vedení společnosti (k této otázce viz. dále).

²¹ Tamtéž, s. 234.

²² ČERNÁ: *Obchodní právo...*, s. 233.

²³ VANĚČKOVÁ, Veronika. In HEJDA, Jan (ed). *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. 1. vydání, Praha: Linde Praha a.s., 2013, s. 493 (§ 435).

²⁴ Jak vyplývá z § 446 odst. 1 ZOK.

tak jako řádné dodržování zásad založených VH.²⁵ Z hlediska výkonu dohledové činnosti je DR samostatný a nezávislý orgán.

Na rozdíl od představenstva nenáleží DR rozhodování ve společnosti, a to až na výjimky stanovené zákonem a stanovami. Svou činností nekonkuruje ani VH, která má taktéž kontrolní působnost, avšak na rozdíl od DR není průběžně činným orgánem.²⁶

DR je z hlediska její působnosti zcela oddělena od působnosti představenstva, avšak z hlediska kontrolní činnosti DR přímo, či nepřímo tento orgán ovlivňuje.

K přímému ovlivnění představenstva DR dojde např. za situace, kdy DR bude stanovami pověřena podle § 438 ZOK k volbě a odvolání členů představenstva. DR za této situace může okamžitě reagovat na zjištěné nedostatky výkonu působnosti představenstva nebo jejich členů tím, že sama daného člena porušujícího pravidla péče řádného hospodáře odvolá a nahradí členem novým. K nepřímému ovlivnění představenstva dochází jak dohledovou kontrolní činností, kterou vykonává DR, tak předáním závěrů DR z její kontroly VH, která pak může reagovat na výsledky této kontroly.²⁷

Každý člen DR by měl mít dokonalé znalosti o činnosti, která spadá do působnosti představenstva, a to jak ze zákona, tak i o jejím případném vymezení ve stanovách společnosti. DR by se dále měla dokonale orientovat ve svých pravomocích vůči představenstvu nebo vůči jeho jednotlivým členům. DR nemá v kompetenci právo zakázat představenstvu realizaci určitého jednání ani oprávnění přímo zasahovat do oblasti obchodního vedení, a to i přesto, že dohledová činnost DR je vůči výkonu působnosti představenstva svým způsobem neomezená. Výkon dohledové činnosti může být maximálně ukončen iniciací potřebných rozhodovacích procedur, které mohou vyústit až případným odvoláním člena či celého představenstva.²⁸

Otázkou však zůstává, zda představenstvo může ještě před konáním VH, na které má DR podat zprávu o těchto nedostatcích, učinit potřebná opatření pro odstranění zjištěných nedostatků, aby dále nedocházelo k jejich prohlubování. Dle názoru I. Štenglové v případě, že DR zjistí při výkonu dohledové činnosti nedostatky v působnosti představenstva, předloží je k projednání představenstvu, popř. i s návrhem na odstranění zjištěných nedostatků. DR však nemá ve své pravomoci závazné uložení odstranění těchto nedostatků. Pokud

²⁵ JOSKOVÁ, Lucie. In HEJDA, Jan (ed). *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. 1. vydání, Praha: Linde Praha a.s., 2013, s. 509-510 (§ 446).

²⁶ ČERNÁ: *Obchodní právo...*, s. 260.

²⁷ HEJDA, Jan. In HEJDA, Jan (ed). *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Poznámkové znění*. 1. vydání. Olomouc: Anag, 2013, s. 616 (§ 446).

²⁸ HAMPEL, Petr. In BĚLOHLÁVEK, Alexander, J. (ed). *Komentář k zákonu...*, s. 1880 (§ 446).

představenstvo ze zprávy DR nevyvodí důsledky, DR je oprávněna svolat VH za účelem projednání zjištěných nedostatků a přijetí potřebných opatření.²⁹ Jelikož zákon nápravu zjištěných nedostatků představenstvem neupravuje, domnívám se, že z důvodu hospodárnosti nemůže být tato varianta vyloučena.

Závěrem lze jen podotknout, že počet členů DR by měl odpovídat počtu členů představenstva, neboť v něm se také zobrazuje množství činnosti, kterou společnost vyvíjí.³⁰

²⁹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 706-707 (§ 446).

³⁰ HAMPEL, Petr. In BĚLOHLÁVEK, Alexander, J. (ed). *Komentář k zákonu...*, s. 1887 (§ 448).

3 Zasedání valné hromady

V této kapitole bych se ráda věnovala zasedání nejvyššího orgánu akciové společnosti, protože právě v jeho průběhu probíhá nespočet vzájemných vztahů mezi obligatorními orgány v dualistickém systému akciové společnosti. Stěžejním tématem této kapitoly bude především svolání VH, poněvadž právě tento okamžik je velice významný z hlediska platnosti usnesení přijatých na VH. V případě, že by VH nebyla řádně svolána, mohlo by dojít k zneplatnění usnesení přijatých na takto svolané VH.

Ne vždy však dojde, i přes řádné svolání VH, k reálné schůzi nejvyššího orgánu. Z tohoto důvodu se zaměřuji i na problematiku odvolání a odložení konání valné hromady.

Neméně zajímavým tématem je i faktická účast akcionáře na VH a jeho případné zastoupení členy představenstva, popř. členy DR. Tato část je zejména zaměřená na případný střet zájmů, který by v takové situaci mohl vzniknout.

V podkapitole působnost valné hromady ovlivňující obligatorní orgány akciové společnosti se zabírám těmi nejzákladnějšími a dle mého názoru nejdůležitějšími vazbami mezi VH a představenstvem, jakož i mezi VH a DR. Toto téma pokládám za nejtěžejnější druhé z této kapitoly.

V závěru této kapitoly se zaměřuji na otázku zápisu z valné hromady, jakož i návrhu na zápis usnesení valné hromady do obchodního rejstříku.

3.1 Svolání valné hromady

Za jeden ze základních vztahů mezi obligatorními orgány akciové společnosti lze považovat svolání VH.

Aktivně legitimovanými osobami a orgány svolat VH jsou představenstvo nebo její člen, DR či člen DR, popřípadě kvalifikovaný akcionář či akcionáři³¹ zmocnění k tomu soudem.

Mezi těmito subjekty je však základní rozdíl v tom, kdy tak mohou učinit.

Oprávnění svolat zasedání nejvyššího orgánu společnosti z vlastního podnětu anebo z podnětu kvalifikovaných akcionářů má zásadně představenstvo jako primární orgán

³¹ § 365 odst. 1 ZOK stanoví, kdo jsou kvalifikovaní akcionáři. Jsou jimi akcionáři nebo akcionář společnosti, jejichž základní kapitál je vyšší než 100.000.000 Kč, kteří mají akcie, jejichž souhrnná jmenovitá hodnota nebo počet kusů dosáhne alespoň 3 % základního kapitálu, požívají zvláštních práv stanovených tímto zákonem (dále jen „kvalifikovaní akcionáři“).

pověřený ke svolání VH. Právo svolat VH z vlastního podnětu má však také DR, vyžadují-li to zájmy akciové společnosti. Ostatní subjekty jsou k tomu oprávněny pouze v případech stanovených zákonem.

Nejvyšší soud opakovaně ve svých rozhodnutích konstatoval, že představenstvo ani jiný orgán nesmí svolat VH za jiným účelem než k projednání záležitostí, které spadají do působnosti VH. „*Tak např. by se akcionář společnosti, jejíž stanovy svěřují volbu představenstva DR, mohl domáhat svolání VH za účelem volby představenstva. Takový závěr však postrádá jakoukoli logiku a vymáhaný postup by směřoval pouze k vynaložení zbytečných nákladů, neboť VH takové rozhodnutí přijmout nesmí a (jak již Nejvyšší soud dovodil v usnesení ze dne 1. června 2000, sp. zn. 32 Cdo 500/2000) přijme-li takové usnesení, nemá žádné právní účinky.*“³²

Mohlo by být proto otázkou, jak by soud postupoval, pokud by např. představenstvo svolalo VH v zákonem stanoveném případě, v záležitosti, která spadá do působnosti VH, ale toto svolání by nebylo v zájmu společnosti, ale např. v zájmu majoritního akcionáře. Představenstvo by za této situace nejednalo s nezbytnou loajalitou vůči společnosti, čímž by porušilo svou povinnost vykonávat svoji funkci s péčí řádného hospodáře podle § 159 odst. 1 NOZ a podle § 51 odst. 1 ZOK.

3.1.1 Svolaání valné hromady představenstvem

Svolaání VH spadá především do působnosti představenstva. Z dikce ust. § 402 odst. 2 ZOK vyplývá, že oprávnění i povinnost svolat VH má až na výjimky představenstvo jako orgán, nikoli jeho jednotliví členové. Určení, kdo svolává VH, zda představenstvo jako celek či jeho jednotliví členové, je důležité pro vyřešení otázky, zda má svolání VH předcházet rozhodnutí představenstva jakožto kolektivního orgánu či nikoliv. Toto určení je důležité v případech „mimořádných“³³ VH nebo náhradních, poněvadž při svolání řádné VH není zapotřebí o svolání VH rozhodovat, nýbrž pouze určit termín, program, místo a čas.

Představenstvo zahájí své jednání, na kterém hlasuje o svolání mimořádné nebo náhradní VH postupem stanoveným v § 440 ZOK a § 156 odst. 1 NOZ³⁴. O průběhu jednání představenstva a o daném rozhodnutí se pořídí zápis, ve kterém se jmenovitě uvedou členové

³² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. prosince 2005, sp. zn. 29 Odo 149/2005

³³ K tomuto termínu viz dále.

³⁴ Za předpokladu, že působnost představenstva není rozdělena podle určitých oborů dle § 156 odst. 2 NOZ.

představenstva, kteří hlasovali proti svolání VH nebo se zdrželi hlasování. U neuvedených členů se má za to, že hlasovali pro přijetí svolání VH.³⁵

Pro svolání VH je proto nezbytné, aby představenstvo nejdříve rozhodlo usnesením o svolání VH³⁶ a až poté smí uskutečnit další kroky potřebné k samotnému úkonu svolání, tj. rozeslání pozvánek a uveřejnění pozvánky na internetových stránkách společnosti podle § 406 ZOK.

Povinnost představenstva svolat VH však nekončí rozesláním pozvánek a jejím uveřejněním na internetových stránkách. Kromě těchto povinností musí představenstvo o svolání VH informovat ještě členy DR za účelem splnění jejich zákonné povinnosti účastnit se VH. (Nemluvě o spoustě dalších organizačních záležitostech, které je nutné zařídit př. zajištění místa apod.).

Naskýtá se však otázka, jaké právní následky bude mít svolání mimořádné, popř. náhradní VH jediným členem představenstva bez takového rozhodnutí představenstva o svolání VH.

Je nepochybné, že v případě, kdyby tímto jednáním vznikla újma, člen představenstva, který VH svolal, bude za takové jednání odpovědný, a to z titulu porušení svých povinností.³⁷

Má však takové jednání i za následek neplatnost usnesení přijatých na takto svolané VH? Podle mého názoru nelze na danou situaci aplikovat ust. § 428 ZOK ani § 260 odst. 1 NOZ. Soud by měl podle těchto ustanovení postupovat tak, že neplatnost usnesení VH nevysloví, v případě, pokud tímto svoláním dojde pouze k porušení právního předpisu, jehož důsledkem je jen nepodstatné porušení práv osob oprávněných domáhat se této neplatnosti nebo jiných osob anebo toto svolání nemělo závažné právní následky.

Naopak bych daný případ podřadila pod ust. § 258 NOZ, jelikož člen představenstva musí nést odpovědnost za porušení svých povinností. Oprávnění představenstva jako orgánu svolat VH má své opodstatnění a zákon přísně vymezuje případy, kdy má člen představenstva právo svolat VH namísto představenstva.

³⁵ Ust. § 440 ZOK

³⁶ V případě, že se představenstvo na svolání VH neshodne a tímto nesvoláním vznikne společnosti škoda, členové představenstva, kteří hlasovali proti tomuto svolání, budou odpovědní za případně vzniklou škodu a to z titulu porušení jejich povinností. **Je však otázkou, zda mohou členové představenstva hlasovat proti svolání VH za situace, kdy svolání VH je vyžadováno ze zákonem stanovených důvodů. Pokud by tak kdokoliv z členů představenstva učinil, nejednal by s péčí řádného hospodáře a musel by nést důsledky s tím spojené.**

³⁷ DĚDIČ, Jan a kol. *Akciové společnosti*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. Str. 404

Následnou sankcí člena představenstva, který neoprávněně svolal zasedání nejvyššího orgánu společnosti bez příslušného rozhodnutí představenstva, by byla jeho odpovědnost za škodu, vzniklá z realizace usnesení přijatých na takto svolané VH a jejich náprava.

Nicméně dosavadní judikatura můj názor popírá, když Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 30. dubna 1997, sp. zn. 1 Odon 2/97 uvádí: „*Jestliže o svolání VH společnosti s ručením omezeným rozhodl i jen jeden z více jednatelů, nelze se z tohoto důvodu domáhat vyslovení neplatnosti usnesení VH.*“ Tento judikát se sice vztahuje na společnost s ručením omezeným, přesto ho lze analogicky použít i na akciovou společnost. Otázkou zůstává, zda se toto rozhodnutí vztahuje na všechny případy, kdy by VH svolal pouze jediný člen. Jistě není pochyb o aplikaci tohoto usnesení na situaci, kdy by člen představenstva svolal řádnou VH, i přes výslovný nesouhlas ostatních členů. Navíc nelze opomenout i rok vydání tohoto usnesení.

Je však nepravděpodobné, že by Nejvyšší soud přehodnotil své rozhodnutí a nesetřval na něm, proto bych navrhovala, aby zákonodárce upravil tuto situaci tak, aby již nedocházelo k případům, kdy člen představenstva svévolně svolá zasedání nejvyššího orgánu společnosti, a přesto neponese za své jednání odpovědnost, za situace, že nikomu nezpůsobí újmu.

Z výše uvedeného není sporu o tom, že přijmout rozhodnutí o svolání VH přísluší představenstvu jako orgánu. Je proto nepřípustné, aby představenstvo tuto působnost delegovalo na třetí osobu a udělilo jí k tomu plnou moc. Tento názor potvrzuje i Nejvyšší soud, který ve svém rozhodnutí shledal, že „*svolání VH není jednáním společnosti ve vztahu ke třetím osobám, a k rozhodnutí o něm tudíž nelze udělit zmocnění*“.³⁸ (Stejně rozhodl Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 30. 4. 1997, sp. zn. 1 Odon 2/97).

Představenstvo je oprávněno svolat jak řádnou VH, tak VH náhradní. Náhradní VH představenstvo svolává za předpokladu, že se řádná VH není schopna usnesení. Od účinnosti zákona o obchodních korporacích již není povinností představenstva svolat náhradní VH, jako tomu bylo doposud. Je tomu proto, že zákonodárce stanovil novou podmínku pro svolání náhradní VH, která zní „*je-li to stále potřebné*“. Pokud již nebude nutné o daných záležitostech rozhodovat, představenstvo náhradní VH nesvolá.

Nově však bude nezbytné zkoumat, z jakého důvodu již není zapotřebí svolávat náhradní VH, zejména, zda není tímto důvodem zavinění představenstva z porušení povinnosti péče řádného hospodáře.

³⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2005, sp. zn. 29 Odo 1061/2004

K porušení této povinnosti by mohlo dojít svoláním VH např. za účelem projednání schválení smlouvy o tichém společenství. Jestliže se na danou VH dostavili pouze akcionáři, kteří vlastní akcie, jejichž jmenovitá hodnota nebo počet nepřesahuje 30 % základního kapitálu a zároveň stanovy neurčují pro usnášeníschopnost VH menší hodnotu nebo počet akcií než stanoví zákon, toto zasedání VH je neusnášeníschopné a představenstvo by mělo svolat náhradní VH. Představenstvo však tak neučiní, jelikož až zpětně zjistí nedůvěryhodnost příjemce vkladu, o které se mohlo dozvědět před svoláním řádné VH.

Tím, že nedojde ke svolání náhradní VH, představenstvo zabrání schválení smlouvy o tichém společenství, kterou členové představenstva uzavřeli. Společnost poté nebude vázána smlouvou s nedůvěryhodnou osobou, pokud se představenstvo dovolá relativní neplatnosti dle § 48 ZOK.

Tímto postupem by společnosti vznikly zbytečné náklady v souvislosti se svoláním řádné VH. Členové představenstva by odpovídali za újmu, která by společnosti vznikla, jelikož došlo ke zjevnému pochybení představenstva, tj. k porušení jejich povinnosti péče řádného hospodáře, zjistit si všechny okolnosti pro uzavření této smlouvy.

Změnou právní úpravy o novou podmínku se objevují i dosud nezodpovězené otázky s touto problematikou související. Jednou z nich je, zda má proběhnout nové zasedání představenstva o svolání náhradní VH či nikoliv. Podle mého názoru nové zasedání bude nezbytné, jelikož právě hlasováním na tomto jednání, představenstvo závazně rozhodne, zda se změnila podmínky pro svolání VH a zda již není nutné akcionáře znovu svolávat anebo naopak. Díky tomuto zasedání se jednotliví členové představenstva, kteří hlasovali pro svolání náhradní VH, taktéž vyvarují odpovědnosti, kterou by mohli nést v případě, že představenstvo náhradní VH nesvolalo, ač tak učinit mělo.

Zákon zamezuje potencionálnímu zneužití svolání náhradní VH tím, že i přes skutečnost, že je náhradní VH schopna se usnést bez ohledu na počet přítomných akcionářů, musí být uskutečněna se shodným pořadem.

Smyslem zákazu změn programu VH by mohlo být potencionální odrazení akcionáře od účasti na řádné VH, a to úmyslně nezáživným programem, za účelem přijetí usnesení, které by jinak nebylo možné prosadit na tomto zasedání, ale na náhradní VH, na které se zpravidla účastní menší počet akcionářů.³⁹

Ke změně programu samozřejmě může dojít na základě § 414 odst. 3 ZOK, které stanoví, že záležitosti nezařazené do navrhovaného pořadu původní VH, lze rozhodnout

³⁹ DĚDIČ: *Akciové společnosti...*, s. 430.

na náhradní VH, jen souhlasí-li s tím všichni akcionáři.⁴⁰ Je zřejmé, že v tomto případě, nic nebrání tomu, aby se změnil program jednání, jelikož ochranné ustanovení již není zapotřebí. Nicméně aplikace tohoto usnesení lze spíše očekávat u menších akciových společností, pokud vůbec.

Představenstvo je oprávněno mj. svolat i tzv. „mimořádnou“ VH, ačkoliv se toto označení již oficiálně nepoužívá, jelikož od účinnosti ZOK se již nebude nadále rozlišovat dělení na VH řádnou a na VH mimořádnou. Toto rozlišení bylo zrušeno z důvodu nadbytečnosti, neboť toto dělení je bez podstatného právního významu.⁴¹ Z toho důvodu není ani nutné uvádět na pozvánce, zda se jedná o řádnou nebo mimořádnou VH.

3.1.2 Svolaání valné hromady členem představenstva

Člen představenstva svolává VH v případech stanovených zákonem. Takto stanoví ZOK v § 402 odst. 2, podle kterého VH svolává člen představenstva ve dvou případech.

- 1) Pokud ji představenstvo samo bez zbytečného odkladu nesvolá a ZOK svolání VH vyžaduje.
- 2) Pokud představenstvo není dlouhodobě schopno usnášení.

Obě možnosti však stanoví výjimku a to pokud ZOK nestanoví jinak.

V prvním případě je představenstvo povinno svolat VH, avšak tak neučinilo. Ve druhém tuto možnost vůbec nemá, jelikož počet členů představenstva poklesl natolik, že představenstvo není dlouhodobě schopné usnášení (zbývající počet členů představenstva bude nižší než požadované kvorum).⁴² Dalším důvodem dlouhodobé neschopnosti se usnést může být skutečnost, že někteří členové představenstva neplní řádně své povinnosti.⁴³

ZOK pro takové případy stanoví, kdo je oprávněn svolat VH namísto představenstva. Tuto pravomoc prvotně svěřuje členovi představenstva, a to i takovému, který není oprávněn jednat za společnost navenek. Člen představenstva nemůže být při splnění zákonem

⁴⁰ Může však dojít ke změně programu na základě § 414 odst. 3 ZOK i za připuštění korespondenčního hlasování stanovami společnosti? Definicí korespondenčního hlasování nalezneme v § 167 odst. 4 ZOK, podle něhož se jím rozumí takové hlasování, kdy akcionáři odevzdají své hlasy písemně před konáním valné hromady. Otázkou však zůstává, jak by se akcionáři, kteří by využili tohoto způsobu hlasování, o této změně dozvěděli. V případě, že taková změna bude navrhována ještě před konáním náhradní VH, nic nebrání aplikaci korespondenčního hlasování. Pokud však taková změna bude navrhována až při samotném zasedání, korespondenční hlasování již z logiky věci nemůže být použito.

⁴¹ HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2012, s. 170.

⁴² Za předpokladu, že stanovy společnosti nepřipouštějí možnost kooptace a náhradnictví, viz. dále.

⁴³ ŠUK, Petr. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 612 (§ 403).

stanovených podmínek za takové svolání VH odpovědný, jelikož tím neporuší žádnou ze svých povinností. To neplatí za situace, kdyby svolal VH v rozporu se zákonem.

Vztahuje se však tato pravomoc i na bývalého člena tohoto orgánu? Na tuto otázku nám poskytlo odpověď usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. srpna 2006, sp. zn. 29 Odo 1023/2005. V předmětném rozhodnutí soud posuzoval, zda bývalý člen představenstva měl oprávnění sám svolat členskou schůzi za situace, kdy společnost postrádala představenstvo z důvodu zániku funkce všech jeho členů uplynutím času. Nejvyšší soud tento případ uzavřel, tak že: *„oprávnění svolat členskou schůzi má i bývalý člen představenstva, když nikdo jiný, kdo by ji mohl svolat k dispozici není. Za situace, kdy zákon ani stanovy navrhovatelky řešení stavu, který nastal, nenabízejí, je třeba aplikovat analogicky z ustanovení § 129 odst. 2, poslední věty a rovněž ustanovení § 184 odst. 3 obch. zák., ze kterých plyne, že členskou schůzi může svolat kterýkoli člen navrhovatelky anebo kterýkoli (bývalý) člen představenstva.“* Tento judikát se sice přímo nevztahuje na akciovou společnost, přesto lze analogicky použít i na ni. Bývalý člen představenstva je oprávněn svolat VH za splnění předpokladů v tomto rozhodnutí. S názorem Nejvyššího soudu se ztotožňuji, avšak pouze za předpokladu, že by tento člen byl i přes zánik funkce člena představenstva za své jednání plně odpovědný.⁴⁴

Člen představenstva, jakož i bývalý člen představenstva je oprávněn svolat zasedání VH v případech, kdy zákon výslovně vyžaduje svolání VH. Je tomu tak např. za situace podle § 402 odst. 1 ZOK, kdy je představenstvo povinno svolat nejvyšší orgán alespoň jednou za účetní období, ledaže stanovy společnosti určí, že má být VH svolána častěji. Člen představenstva je povinen sám ke konci účetního období splnit povinnost představenstva a svolat VH v případě, kdy členové představenstva zanedbali svojí povinnost péče řádného hospodáře nebo kdy představenstvo není schopné se usnést.

Zákon výslovně vyžaduje svolání VH i poté co představenstvo zjistí, že celková ztráta společnosti na základě účetní závěrky dosáhla takové výše, že při jejím uhrazení z disponibilních zdrojů společnosti by neuhrazená ztráta dosáhla poloviny základního kapitálu nebo to lze s ohledem na všechny okolnosti očekávat, nebo z jiného vážného důvodu př. za situace, kdyby se společnost dostala do úpadku, jak uvádí § 403 odst. 2 ZOK.

Zákon pojem „jiné vážné důvody“ dále nevykládá. *„Obecně půjde o takové okolnosti, jež mají natolik významný vliv na chod společnosti, že je namístě, aby o nich akcionáři byli informováni a měli možnost se vyslovit k tomu, zda a jak na ně bude společnost reagovat*

⁴⁴ Ust. § 439 odst. 3 ZOK upravuje délku funkčního období člena představenstva.

(*jaká opatření přijme*).⁴⁵ Představenstvo je v takovém případě nejen povinno svolat VH ale také povinno navrhnout VH zrušení společnosti nebo přijetí jiného vhodného opatření.

Nesmím opomenout povinnost představenstva svolat VH na žádost kvalifikovaného akcionáře či akcionářů podle § 367 ZOK, viz dále.

Dále by představenstvo mělo svolat zasedání nejvyššího orgánu společnosti v případě uzavření smlouvy, která podléhá souhlasu VH. Např. při uzavření smlouvy o výkonu funkce podle § 59 odst. 2, finanční asistence podle § 311 písm. c), převodu či zastavení závodu nebo jeho části podle § 421 odst. 2 písm. m), smlouvy o tichém společenství, včetně schválení jejích změn a jejího zrušení podle 421 odst. 2 písm. o) aj.

Člen představenstva je za výše uvedených podmínek oprávněn svolat jak řádnou, tak náhradní VH, stejně jako VH „mimořádnou“.

3.1.3 Svolání valné hromady dozorčí radou či jejím členem

Dalším orgánem akciové společnosti, který má působnost svolat zasedání nejvyššího orgánu společnosti je DR.

Ta je oprávněna svolat VH ve dvou případech stanovených zákonem.

- 1) Pokud společnost nemá zvolené představenstvo nebo zvolené představenstvo dlouhodobě neplní své povinnosti a VH nesvolá ani jeho člen.
- 2) Vyžadují-li to zájmy společnosti.⁴⁶

Pokud společnost nemá zvolené představenstvo, svolá DR VH za účelem volby nového představenstva.

Dalším důvodem ke svolání VH DR je ohrožení samotného chodu společnosti v případě, že představenstvo neplní své povinnosti. Představenstvo poruší svojí povinnost vždy, když nesvolá řádnou VH. Ad absurdum by mohlo dojít k případu, kdy DR svolá zasedání nejvyššího orgánu za účelem zvolení nových členů DR podle § 448 odst. 2 ZOK, jelikož představenstvo za tímto účelem VH nesvolá.

Za situace, že představenstvo neplní své povinnosti a VH nesvolá ani člen představenstva, je DR oprávněna svolat zasedání nejvyššího orgánu společnosti, aniž by musela čekat určitou dobu pro splnění požadavku dlouhodobosti. DR může VH svolat již v tom okamžiku, kdy bude evidentní, že důvody, pro které představenstvo neplní své

⁴⁵ ŠUK, Petr. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 615 (§ 403).

⁴⁶ 404 ZOK

povinnosti, potvrzují delší časové období.⁴⁷ Termín „dlouhodobost“ je však třeba interpretovat a aplikovat ad hoc, proto výše uvedené pravidlo bude jinak platit u dvoučlenného představenstva a jinak u desetičlenného, kde výše uvedené povinnosti neplní pouze jeden člen.

Sporná se však může zdát situace, kdy DR je oprávněna svolat VH, vyžadují-li to zájmy společnosti, protože zákon dále nespécifikuje, o jaké zájmy by mělo jít.

„Co se rozumí zájmem společnosti, vychází primárně podle prof. Bělohlávka ze smyslu její existence, kterým je řádné hospodaření a dosahování zisku, resp. zhodnocování majetku akcionářů, který do společnosti vložili.“⁴⁸

Za takové situace bude DR postupovat tak, že v každém jednotlivém případě přihlédne zejména k povaze a naléhavosti konkrétního zájmu a na základě toho posoudí, zda se jedná o tak závažný zájem společnosti, aby bylo zapotřebí svolat VH. Nejčastější důvody budou především nesprávné postupy představenstva či jiné závažné nedostatky v hospodaření společnosti a jejich činnosti obecně, které vyplynou ze závěrů kontrolní činnosti DR.⁴⁹

Zákon nestanoví představenstvu povinnost řídit se zásadami a pokyny DR. Pokud DR při své kontrolní činnosti zjistí nedostatky v jednání představenstva, může DR využít svou pravomoc svolat VH v zájmu společnosti právě k projednání této záležitosti. Druhé možné řešení vyplývá podle současné právní úpravy z § 449 ZOK, kdy pověřený člen DR seznámí VH s výsledky její činnosti, tj. v tomto případě s nedostatky činnosti představenstva.⁵⁰

Do účinnosti ZOK byla DR oprávněna svolat VH z prvního výše uvedeného důvodu pouze na základě dosavadní judikatury. Jeden z případů, kdy tak DR mohla učinit, plynul z usnesení NS ze dne 27. dubna 2005, sp. zn. 29 Odo 567/2004. Podle tohoto usnesení mohla DR po marném uplynutí patnáctidenní lhůty pro svolání náhradní VH, svolat VH podle § 185 odst. 3 ObchZ v případě, že jí do té doby nesvolalo představenstvo a bylo-li to v souladu se zájmy společnosti.

Z dikce ust. § 404 ZOK vyplývá, že v prvním případě je svolání VH nejen oprávněním, ale také povinností DR, oproti tomu v druhém případě se jedná pouze o kompetenci DR. V takovém případě bude pouze na posouzení DR, zda svolá VH k projednání záležitosti, jež je v zájmu společnosti, která je natolik důležitá, že nesnese odkladu do řádného zasedání VH svolané představenstvem.

⁴⁷ ŠUK, Petr. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 616 (§ 404).

⁴⁸ HAMPEL, Petr. In BĚLOHLÁVEK, Alexander, J. (ed). *Komentář k zákonu...*, s. 1688 (§ 404).

⁴⁹ DĚDIČ: *Akciové společnosti...*, s. 406.

⁵⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 718 (§ 194).

ZOK nově v § 404 ZOK opravňuje člena DR svolat VH, pokud tak DR sama neučiní. V souvislosti s tím, že předchozí právní úprava tuto kompetenci členovi DR nepřiznávala NS ve svém usnesení ze dne 2. září 2009, sp. zn. 29 Cdo 4547/2008 řešil krom jiného otázku, zda byl v daném případě konkrétní člen DR oprávněn svolat VH. NS v daném usnesení konstatoval, že řešení této otázky „*má význam právě a jen pro projednávanou věc, nikoli z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec (pro jejich judikaturu). Závěr odvolacího soudu, podle něhož i v případě svolání VH DR platí přiměřeně ustanovení § 184 až § 190 obch. zák., která (při splnění v nich uvedených podmínek) mohou založit i oprávnění jednotlivého člena DR akciové společnosti svolat VH, je přitom v souladu s hmotným právem.*“ Z výše uvedeného vyplývá, že do účinnosti nového zákona o obchodních korporacích členové DR taktéž mohli svolat VH, a to na základě konzistentní judikatury.

Svolá-li však člen DR VH, aniž by byly splněny všechny zákonné podmínky pro vznik jeho oprávnění svolat VH, může soud vyslovit neplatnost usnesení přijatých na takto svolané VH z důvodu, že VH nebyla řádně svolána.⁵¹

Stejně jako u představenstva nejdříve musí DR o tomto svolání rozhodnout na zasedání DR a postupovat podle § 450 ZOK a § 156 odst. 1 NOZ⁵². K tomuto zasedání nedojde za situace, kdy DR nebude kolektivním orgánem, tzn., bude-li mít pouze jednoho člena. V takovém případě člen DR rovnou uskuteční potřebné kroky k samotnému úkonu svolání, tj. rozeslání pozvánek na VH a jejich uveřejnění na internetových stránkách společnosti. Na těchto pozvánkách však již musí uvést, jaká opatření za DR navrhuje přijmout, resp. návrh usnesení VH a jeho zdůvodnění.⁵³

DR jako svolavatel VH je taktéž vázána pravidly pro svolání VH uvedené v ust. § 405 - § 411 ZOK.⁵⁴

DR musí taktéž o svolání VH informovat členy představenstva, aby mohli splnit svoji povinnost zúčastnit se VH.

3.1.4 Svolaání valné hromady kvalifikovanými akcionáři

Podle § 366 ZOK mohou kvalifikovaní akcionáři požádat představenstvo, aby svolalo VH za účelem projednání jimi navržených záležitostí, a to způsobem stanoveným zákonem v § 367 ZOK a stanovami. Ti jsou pak při splnění všech zákonných podmínek povinni

⁵¹ ŠUK, Petr. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 617 (§ 404).

⁵² Za předpokladu, že působnost DR není rozdělena podle určitých oborů dle § 156 odst. 2 NOZ.

⁵³ § 407 odst. 1 písm. f) ZOK

⁵⁴ ŠUK, Petr. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 617 (§ 404).

nejvyšší orgán svolat, pokud půjde o záležitosti, o kterých může VH jednat. Pokud představenstvo svou povinnost nesplní, mohou kvalifikovaní akcionáři požádat soud o zmocnění k jejímu svolání podle § 368 ZOK. Soud poté rozhodne o tom, že dané akcionáře zmocňuje ke svolání zasedání nejvyššího orgánu společnosti a současně ke všem jednáním za společnost, které s VH souvisejí.⁵⁵

Kvalifikovaní akcionáři mají taktéž právo žádat po DR přezkoumání výkonu působnosti představenstva v záležitostech uvedených v žádosti na základě § 370 ZOK. DR je povinna tak učinit a informovat kvalifikované akcionáře o výsledcích provedeného přezkoumání.

Je však otázkou, zda mají akcionáři toto právo jen vůči tomuto orgánu či zda by se přes analogickou aplikaci ust. § 404 ZOK dalo vztáhnout i vůči DR, resp. zda by mohli kvalifikovaní akcionáři požádat o svolání VH v případě nečinnosti představenstva přímo DR.⁵⁶

Tento názor zastává i V. Filip, který ve svém článku uvádí, že: „*lze připustit analogickou aplikaci tohoto ustanovení i ve vztahu k DR, která je oprávněna VH svolávat, pokud to vyžadují zájmy společnosti (např. v případě nečinnosti představenstva).*“⁵⁷

Pokud by tomu tak bylo, došlo by k vyloučení práva akcionářů požádat soud o jejich pověření svolat VH.

Podle mého názoru by bylo hospodárnější, aby kvalifikovaní akcionáři v případě nečinnosti představenstva nejdříve požádali DR o svolání VH, popř. členy DR, aby nedošlo ke zbytečným soudním nákladům, které by nesla akciová společnost. Nezbyvá než čekat, jak se k takové situaci postaví soud v případě dovolání se neplatnosti usnesení přijatých na takto svolané VH.

Jelikož však doposud nebyla tato situace řešena soudní praxí, spatřuji nejvhodnější řešení této situace v novelizaci zákona, konkrétně ust. § 366 ZOK, ve kterém by zákonodárce změnil text na následujícího znění: „Kvalifikovaní akcionáři mohou požádat představenstvo, aby svolalo k projednání jimi navržených záležitostí VH. V případě, že tak představenstvo neučiní v lhůtě stanovené tímto zákonem, jsou kvalifikovaní akcionáři oprávněni požádat DR ke svolání VH za stejným účelem. V žádosti uvedou návrh usnesení k navrženým

⁵⁵ Soud v daném řízení zejména zkoumá, zda kvalifikovaný akcionář, který svolání požaduje, splňuje stanovené podmínky a zda o svolání valné hromady požádal představenstvo. Účastníky řízení jsou navrhovatel, popř. navrhovatelé a společnost.

⁵⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Obchodní zákoník...*, s. 603 (§ 181).

⁵⁷ FILIP, Václav. Procedurální práva akcionářů na valné hromadě. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 5, str. 155.

záležitostí nebo je odůvodní.“ V navržené novelizaci neuvádím možnost požádat o svolání VH členy představenstva či členy dozorčí rady. Je tomu tak proto, že se domnívám, že by došlo k dlouhé časové prodlevě mezi první a poslední žádostí o svolání VH v případě, že by měl kvalifikovaný akcionář možnost požádat jak orgán jako celek, tak i jeho jednotlivé členy.

Speciálním ustanovením k § 366 ZOK upravující svolání VH k žádosti kvalifikovaných akcionářů je ust. § 375 ZOK. Toto ustanovení stanoví zvláštní osobu, která smí požádat o svolání nejvyššího orgánu společnosti. Touto osobou je tzv. hlavní akcionář⁵⁸, který na základě § 375 ZOK je oprávněn požadovat představenstvo, aby svolalo VH a předložilo jí k rozhodnutí návrh na přechod všech ostatních účastnických cenných papírů na tohoto akcionáře.

Jedná se o případ tzv. nuceného přechodu účastnických cenných papírů neboli „vytěsnění“ či „squeeze out“.⁵⁹

Představenstvo je podle § 377 ZOK povinno VH svolat k žádosti hlavního akcionáře pouze v případě, kdy tato osoba řádně doložila postavení hlavního akcionáře při podání této žádosti. V případě, že by představenstvo svolalo VH, aniž by předchozí podmínka byla naplněna, poruší jeho členové, kteří o svolání rozhodli, povinnost jednat s péčí řádného hospodáře. Následkem by byla jejich odpovědnost za náhradu škody za zbytečně vynaložené náklady na svolání a konání VH.⁶⁰

Pokud tak představenstvo neučiní i přes splnění všech zákonných podmínek, smí hlavní akcionář postupovat podle § 368 ZOK a požádat soud o zmocnění svolat VH za účelem projednání jeho záležitosti.

3.1.5 Odpovědnost za nesvolání valné hromady

V předchozí části jsem referovala o orgánech, které mají kompetence svolat zasedání nejvyššího orgánu společnosti a o problematice s tím spojené. Poukazovala jsem zejména na pořadí, ve kterém dané orgány svolávají VH. Doposud jsem však neřešila otázku související s odpovědností za nesvolání VH.

⁵⁸ Ust. § 375 ZOK stanoví, kdo je tzv. hlavním akcionářem. Je jím akcionář, který vlastní ve společnosti akcie, a) jejichž souhrnná jmenovitá hodnota činí alespoň 90 % základního kapitálu společnosti, na něž byly vydány akcie s hlasovacími právy, a

b) s nimiž je spojen alespoň 90% podíl na hlasovacích právech ve společnosti (dále jen „hlavní akcionář“).

⁵⁹ ŠUK, Petr. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 565 (§ 375).

⁶⁰ Tamtéž, s. 568-569.

Nová právní úprava se pokouší vyřešit veškeré mezery, které měl předchozí obchodní zákoník. Přes všechny snahy však zůstávají situace, na které ani nový zákon nepamatuje. Např. představenstvo je povinno svolat VH za účelem projednání řádné účetní závěrky nejpozději do 6 měsíců od posledního dne předcházejícího účetního období, jak stanoví § 403 ZOK. V případě, že tak neučiní a VH nesvolá ani člen představenstva, přechází povinnost svolat VH na DR. Zákon však nepočítá se situací, kdy by DR tak i její členové byli nečinní a VH nesvolali.

„Obchodní zákoník nestanoví pro případ nedodržení šestiměsíční lhůty žádné sankce. Pokud by však v důsledku takového porušení vznikla škoda, budou za ni odpovídat osoby, které měly povinnost VH svolat.“⁶¹ Otázkou však zůstává, kdo za nesvolání VH bude odpovídat? Primární povinnost svolat VH má představenstvo, proto by měli být odpovědní za porušení péče řádného hospodáře všichni členové představenstva, jelikož nesplnili svoji povinnost vyplývající z § 402 ZOK. Nesmíme však opomenout, že i členové DR tuto povinnost porušili. V tomto případě by i oni měli nést tuto odpovědnost spolu s členy představenstva, a to rukou společnou a nerozdílnou podle § 2915 NOZ.

3.2 Odvolání nebo odložení konání valné hromady

Společnost, resp. členové představenstva mohou odvolat VH nebo změnit datum jejího konání na základě § 410 ZOK. Odložit konání již svolané VH lze pouze za předpokladu, že se datum jejího konání posune na pozdější dobu. V případě, že by členové představenstva změnilo datum konání na dřívější datum, bylo by toto jednání v rozporu se zákonem.⁶²

Představenstvo řádně odvolá či odloží VH za podmínky, že informuje akcionáře o této změně alespoň jeden týden před konáním VH způsobem stanoveným pro svolání VH a uveřejněním této změny na internetových stránkách společnosti, popř. jiným způsobem stanoveným ve stanovách.

Zároveň musí členové představenstva oznámit akcionářům datum, čas a místo nového zasedání VH, která se bude konat se stejným pořadem jednání. VH je proto i přes tyto změny svolána původní pozvánkou,⁶³ tzn., že původní pozvánkou jsou akcionáři svoláni a oznámením se pouze dává na vědomí odložení konání VH.

⁶¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Obchodní zákoník...*, s. 650 (§ 184a).

⁶² Toto tvrzení nebude platit v případě, že by s dřívějším svoláním VH souhlasili všichni akcionáři, za splnění podmínek § 411 odst. 2 ZOK.

⁶³ ŠUK, Petr. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 635-636 (§ 410).

Důsledkem nedodržení jednotýdenní lhůty nebo stanoveného způsobu pro svolání VH, nebude „neplatnost“ odvolání či odložení konání VH a usnesení na nich přijatých, ale vznik odpovědnosti členů představenstva za úhradu účelně vynaložených nákladů akcionářům, kteří se na VH dostavili podle původní pozvánky.

Tuto úhradu (př. cestovné, náklady na ubytování, náklady spojené s účastí advokáta apod.) pak může společnost, popř. akcionář podle § 371 ZOK za použití akcionářské žaloby po těchto členech vymáhat za podmínek stanovených v § 53 ZOK.

Z tohoto důvodu může představenstvo odložit či odvolat VH i v den konání VH či těsně před jeho zahájením s jediným následkem, a to úhradou nákladů akcionářů.⁶⁴

Důsledkem odložení VH je nemožnost konání VH v původně stanoveném termínu. Dostaví-li se akcionáři na tuto prvotně svolanou VH, nemohou rozhodovat o žádných záležitostech, ledaže by se dostavili všichni akcionáři a všichni by souhlasili s konáním VH bez splnění požadavků na její svolání za předpokladu, že s tímto počítají stanovy společnosti, jak stanoví § 411 odst. 2 ZOK. Pokud však akcionáři přijmou na takto odloženém či odvolaném jednání rozhodnutí, aniž by byly splněny podmínky § 411 odst. 2 ZOK, bude soud na takto přijatá rozhodnutí hledět jako na usnesení, která jsou přijata na VH, jež nebyla řádně svolána a soud z tohoto důvodu může vyslovit jejich neplatnost v řízení podle § 428 ZOK.⁶⁵

Byla-li VH svolána z podnětu kvalifikovaných akcionářů podle § 366 ZOK nebo samotnými akcionáři podle § 368 ZOK, je k odvolání nebo odložení jejího konání možné pouze tehdy, pokud s tím souhlasí akcionáři, kteří o svolání požádali či ji svolali.

Z dikce ust. § 410 ZOK vyplývá, že zákonodárce v tomto ustanovení počítá pouze s variantou svolání VH představenstvem. Zákon však nepředpokládá variantu svolání VH jiným k tomu oprávněným orgánem, jelikož neřeší situaci, kdo bude činit kroky k tomuto odložení či odvolání při svolání VH tímto orgánem.

I přesto, že VH svolá DR, z dikce ust. § 410 ZOK vyplývá, že akcionáře informuje o odložení či odvolání VH společnost, resp. představenstvo. DR je však oprávněna svolat VH pouze v případech, kdy tak neučiní samo představenstvo. Proto je více než pravděpodobné, že představenstvo nebude postupovat ani podle § 410 ZOK a o odložení či odvolání VH akcionáře neinformuje. V případě, že by představenstvo nejednalo nebo by jednat ani nemohlo (společnost nemá zvolené představenstvo), nezbývalo by jiné řešení než, aby úkony

⁶⁴HAMPEL, Petr. In BĚLOHLÁVEK, Alexander, J. (ed). *Komentář k zákonu...*, s. 1711 (§ 410).

⁶⁵ŠUK, Petr. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 635 (§ 410).

spojené s odložením či odvoláním VH učinila DR sama. Představenstvo by poté mělo nést důsledky za svoje jednání, resp. nečinnost.

Jedním z možných řešení této situace je, aby DR požádala představenstvo, aby provedlo toto oznámení o změně. Jelikož však představenstvo není povinno přijímat jakékoli pokyny od DR, je toto řešení neadekvátní.

Dalším možným řešením je novelizace ust. § 410 ZOK, ve kterém by zákonodárce změnil výraz společnost za slovo svolavatel. Toto řešení pokládám za nejrozumnější vzhledem k tomu, že svolavatelem VH mohou být i kvalifikovaní akcionáři podle § 368 ZOK.

3.3 Účast na valné hromadě

3.3.1 Účast na valné hromadě akcionáři

VH je schopna se usnášet za splnění podmínek v § 412 ZOK tzn., že se jí musí zúčastnit akcionáři, kteří vlastní akcie, jejichž jmenovitá hodnota nebo počet přesahuje 30 % základního kapitálu, nevyžadují-li stanovy vyšší účast.

Důležitou podmínkou usnášeníschopnosti VH je proto fyzická účast akcionářů. Podle § 399 ZOK se akcionáři zúčastňují VH osobně nebo v zastoupení na základě plné moci. Je pouze na vůli akcionáře, zda se zúčastní VH či se na ní nechá zastoupit nebo se jí vůbec nezúčastní. Pokud se akcionář rozhodne pro druhou variantu a nechá se na VH zastoupit, je pouze na něm, komu plnou moc udělí. Jedinou limitací, kterou zákon určuje, je případný střet zájmů mezi akcionářem a jeho zástupcem, ledaže akcionář o takovém rozporu ví nebo o něm musel vědět (§ 437 NOZ). Podle § 401 ZOK má zástupce povinnost oznámit akcionáři před konáním VH veškeré skutečnosti, které by mohly mít pro akcionáře význam při posuzování, zda v daném případě hrozí střet jeho zájmů a zájmů zástupce. Akcionář si tak může za svého zástupce zvolit člena představenstva nebo člena DR a toto zastoupení bude v souladu se zákonem.

Ust. § 437 odst. 2 NOZ upravuje vyvratitelnou právní domněnku, podle které se má za to, že tu je rozpor v zájmech zástupce a zastoupeného, pokud zástupce jedná i za tuto třetí osobu nebo pokud jedná ve vlastní záležitosti. Pro účely zastupování akcionáře na VH je třetí osobou ve smyslu tohoto ustanovení akciová společnost. Zvolí-li si akcionář za svého zástupce člena představenstva, bude tato domněnka naplněna. Zpravidla však tato skutečnost bude při udělení plné moci akcionáři známa a zástupčímu oprávnění tedy nebude na závadu.⁶⁶

⁶⁶ ŠUK, Petr. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 611 (§ 401).

Členovi představenstva tak nic nebrání účastnit se jako zmocněnec akcionáře VH a vykonávat na ní jeho práva.

Přesto, že zákon připouští, aby člen představenstva, jakož i člen DR mohl být zástupcem akcionáře, já bych takový postup nedoporučovala, z důvodu zajištění ochrany akcionáře a možného (skutečnému, vnitřnímu) konfliktu zájmů, který by mohl akcionáře poškodit.

3.3.2 Účast na valné hromadě členy představenstva

Členové představenstva jako členové voleného orgánu akciové společnosti vykonávají svoji funkci osobně, jak plyne z § 159 NOZ. Současné znění § 159 NOZ je obdobou ust. § 66 odst. 2 ObchZ, který stanovil, že závazek k výkonu funkce je závazkem osobní povahy.

Na rozdíl od předešlé právní úpravy však NOZ připouští zastoupení člena představenstva na jednání představenstva. Současná právní úprava však stále nedovoluje zastoupení těchto členů na zasedání jiného orgánu, než jehož jsou členem, včetně VH.

Podle § 402 odst. 3 ZOK jsou členové představenstva povinni účastnit se VH.

Povinnost členů představenstva účastnit se VH je však vyvážena jejich právem vystoupit na VH kdykoliv o to požádají. „Zákon zde vychází z konstrukce založené na vyváženém vztahu mezi objektivní odpovědností každého člena představenstva za výkon této funkce na jedné straně a jejich právem (každého člena) kdykoli přistoupit k obhajobě či vysvětlení určitých kroků, procesů či přijatých rozhodnutí, které učinilo.“⁶⁷ Jedním z důvodů proč je tato účast povinná je, že VH je jediným místem, kde může akcionář přímo pokládat dotazy představenstvu či jeho členu.

Obchodní zákoník tuto povinnost členům představenstva výslovně neukládal. Bylo proto sporné, zda se členové představenstva musí účastnit VH či nikoliv, a to až do vydání usnesení NS ze dne 27. ledna 2009, sp. zn. 29 Cdo 3009/2007. V tomto rozhodnutí NS potvrdil, že „Členové představenstva jsou tedy zásadně povinni se - nebrání-li jim v tom vážné důvody - jednání VH účastnit. Nicméně jejich neúčast na jednání VH nemůže být sama o sobě důvodem pro vyslovení neplatnosti usnesení přijatých VH.“

⁶⁷ HAMPEL, Petr. In BĚLOHLÁVEK, Alexander, J. (ed). *Komentář k zákonu...*, s. 1680 (§ 402).

3.3.3 Účast na valné hromadě členy dozorčí rady

Podle § 449 odst. 1 ZOK jsou členové DR povinni účastnit se VH. Toto ustanovení je obdobou ust. § 201 odst. 1 ObchZ. Povinnost účastnit se VH je členům DR vyvážena jejich právem udělení slova kdykoliv o to požádají.

Výkon funkce členů DR je stejně jako u členů představenstva závazkem osobní povahy, a proto se ani členové DR nemohou nechat při zasedání VH zastoupit.

Podle § 449 odst. 1 ZOK pověřený člen DR seznamuje VH s výsledky její činnosti. DR tak musí ještě před konáním VH pověřit svého člena, který následně VH s tímto seznámí. Za tímto účelem bude nezbytné o tomto pověření rozhodnout na zasedání DR postupem podle § 450 ZOK.

Pověřený člen DR seznámí VH s výsledky DR i v případě, že tato zpráva nebude uvedena v programu VH.⁶⁸

3.4 Přijímání usnesení na zasedání valné hromady

VH po splnění všech organizačních podmínek přijímá jednotlivá usnesení. VH však může rozhodovat pouze o záležitostech, které patří do její působnosti. Podle rozsudku NS ze dne 1. června 2000, sp. zn. 32 Cdo 500/2000, „*rozhodne-li VH akciové společnosti o věci nespádající do její působnosti, nemá takové rozhodnutí žádné právní účinky*“.

Poté, co VH dostatečně projedná všechny body programu, začne o nich rozhodovat. Podmínky hlasování určí stanovy a představenstvo je vždy uvádí v pozvánce na VH. Neobsahují-li stanovy tyto podmínky, určí je představenstvo podle § 398 odst. 3 ZOK.

3.4.1 Působnost valné hromady ovlivňující obligatorní orgány akciové společnosti

Mezi záležitosti spadající do působnosti VH patří i otázky upravené v § 421 odst. 2 ZOK, ve kterých lze rozpoznat vztah VH a členů představenstva, jakož i vztah VH a členů DR.

Jednou z kompetencí náležející VH je její rozhodování o změně stanov, určí-li tak stanovy nebo zákon. Rozhodne-li VH o změně stanov, je následně představenstvo povinno podat návrh na zápis usnesení VH o této změně do obchodního rejstříku.

Stejnou povinnost má představenstvo i v případě, že se VH usnese na změně výše základního kapitálu. Shodne-li se dostatečný počet akcionářů na tomto bodě, dojde zároveň i ke změně stanov, kterou je opětovně potřeba zapsat do obchodního rejstříku.

⁶⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 711 (§ 449).

Na základě kladného rozhodnutí VH o pověření představenstva ke zvýšení základního kapitálu, je představenstvo oprávněno podle § 511 ZOK za podmínek stanovených zákonem a stanovami zvýšit základní kapitál upisováním nových akcií podmíněným zvýšením základního kapitálu nebo z vlastních zdrojů společnosti s výjimkou nerozděleného zisku, nejvýše však o jednu polovinu dosavadní výše základního kapitálu v době pověření.

VH má taktéž v kompetenci rozhodování o rozdělení zisku nebo jiných vlastních zdrojů, popř. o úhradě ztráty na základě účetní závěrky, kterou vytváří představenstvo. Podle § 447 odst. 3 ZOK je DR povinna přezkoumat návrh na rozdělení zisku nebo úhrady ztráty před jeho předložením VH, jakož i předložit své vyjádření k tomuto návrhu.

Představenstvo je podle § 34 odst. 3 ZOK oprávněným orgánem, který vyplácí podíly na zisku. Rozhodne-li VH o rozdělení zisku v rozporu se zákonem, např. v rozporu s ust. § 350 ZOK, jsou členové představenstva povinni podíly na zisku nevyplácet. Pokud představenstvo v rozporu se zákonem podíly vyplatí, budou ti členové představenstva, kteří s vyplacením podílů souhlasili, odpovědni za újmu, která tímto vyplacením vznikla. Ust. § 34 odst. 3 ZOK stanoví pro tento případ vyvratitelnou právní domněnku, která stanoví, že ti členové statutárního orgánu, kteří s vyplacením podílu na zisku v rozporu s tímto zákonem souhlasili, nejednali s péčí řádného hospodáře.

VH má také v kompetenci schválení řádné, mimořádné nebo konsolidované účetní závěrky a v případech, kdy její vyhotovení stanoví ÚčZ i mezitímní účetní závěrky. Tomuto schválení však předchází řádné vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky (popř. zajištění jejího ověření auditorem dle § 20 ÚčZ), za které odpovídá představenstvo.⁶⁹

Představenstvo vede účetnictví osobně anebo jej může svěřit kvalifikované osobě. V druhém případě bude odpovídat za výběr takové osoby a taktéž za to, že jí vytvoří předpoklady pro řádný výkon vedení účetnictví a jeho kontrolu.⁷⁰ Statutární orgán je povinen po zhotovení účetní závěrky předložit danou účetní závěrku VH ke schválení. Ještě před tímto předáním však následuje další krok, a to následná kontrola účetní závěrky DR⁷¹, představenstvo proto musí předat vypracovanou účetní závěrku i DR jako kontrolnímu orgánu. DR poté předkládá svá vyjádření k účetní závěrce VH.

Představenstvo má povinnost svolat zasedání VH tak, aby VH mohla projednat řádnou účetní závěrku do šesti měsíců od posledního dne předcházejícího účetního období,

⁶⁹ Jak vyplývá z § 435 odst. 4 ZOK.

⁷⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 693 (§ 435).

⁷¹ Jak vyplývá z § 447 odst. 3 ZOK.

tj. obvykle do 30. června kalendářního roku.⁷² NS ve svém rozsudku ze dne 30. září 2009, sp. zn. 29 Cdo 4284/2007 konstatoval, že: „*lhůta ke svolání řádné VH určená (počítaná) od posledního dne účetního období je logicky nejen lhůtou určující, dokdy by měla VH (při řádném a obvyklém chodu věci) odsouhlasit výsledky onoho účetního období, ale též nejzazší lhůtou, ve které lze výsledky účetní závěrky sloužící pro jednání řádné VH pokládat za ty, jež mohou akcionářům sloužit jako reálný obraz účetnictví akciové společnosti, na jehož základě mohou kvalifikované rozhodovat o rozdělení zisku.*“

Po schválení účetní závěrky VH je společnost, resp. představenstvo povinno dle § 21a odst. 4 ÚčZ zveřejnit účetní závěrku, a to jejím uložení do sbírky listin do obchodního rejstříku.⁷³

Mezi další působnost VH mající vliv na postavení představenstva je schválení převodu nebo zastavení závodu nebo takové jeho části, která by znamenala podstatnou změnu dosavadní struktury závodu nebo podstatnou změnu v předmětu podnikání nebo činnosti společnosti. Toto ustanovení je obdobou ust. § 67a ObchZ, ovšem s určitými změnami. Nová právní úprava již nezahrnuje podmínku souhlasu VH při uzavření pachtu závodu a konkretizuje, kdy je nezbytný souhlas VH u převodu či zastavení části závodu.

V případě, že tato smlouva již bude představenstvem uzavřená, bez schválení VH nikdy nemůže nabýt účinnosti. Naopak tato smlouva bude relativně neplatná podle § 48 ZOK.

Zákon tímto poskytuje akcionářům ochranu před zásahy představenstva do majetkové struktury společnosti, jehož dopad by mohl mít podstatný vliv na další činnost společnosti, jelikož akcionáři prostřednictvím VH jako nejvyššího orgánu společnosti rozhodují o zásadních otázkách týkajících se kapitálové, majetkové, ale i organizační struktury společnosti.⁷⁴

VH může také převzít účinky jednání učiněných za společnost před jejím vznikem. V případě, že VH kladně rozhodne o převzetí účinků podle § 127 NOZ, je společnost povinna dát zúčastněným stranám najevo, že tak učinila. Toto ustanovení je obdobou ust. § 64 odst. 3 ObchZ. Představenstvo je po tomto schválení povinno oznámit tuto skutečnost účastníkům závazkových vztahů.

⁷² Jak vyplývá z § 403 odst. 1 ZOK.

⁷³ Dle § 436 odst. 1 ZOK má představenstvo povinnost uveřejnit účetní závěrku nebo hlavní údaje z ní určené stanovami alespoň 30 dnů přede dnem konání VH s uvedením doby a místa, kde je účetní závěrka k nahlédnutí. Představenstvo taktéž může uveřejnit účetní závěrku na svých internetových stránkách po dobu stanovenou zákonem. Prostřednictvím tohoto ustanovení se mohou všichni akcionáři seznámit s výsledky hospodaření společnosti prostřednictvím účetní závěrky v dostatečném předstihu před jejím schvalováním.

⁷⁴ ŠUK, Petr. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 664 (§ 421).

Do působnosti VH dle § 421 odst. 2 písm. o) ZOK patří i schválení smlouvy o tichém společenství, včetně schválení jejích změn a jejího zrušení. Toto ustanovení sice nepřesně uvádí schválení smlouvy o tichém společenství, je však zřejmé, že zákonodárce tímto zamýšlel schválení smlouvy o tiché společnosti upravené v § 2747 až 2755 NOZ.⁷⁵ V případě, že představenstvo uzavře tuto smlouvu bez souhlasu VH, se bude jednat o relativně neplatné právní jednání podle § 48 ZOK.

Schválení této smlouvy však do jisté míry devalvuje význam utajení tichého společníka, toto utajení není prakticky možné před akcionáři zatajit. Má-li totiž VH rozhodnout o schválení této smlouvy, musí být seznámena se všemi skutečnostmi, které tato smlouva obsahuje, zejména se všemi základními náležitostmi, jako je právě vymezení smluvních stran. Stěží si lze představit, že by VH rozhodovala o schválení smlouvy o tiché společnosti jen na základě oznámení představenstva, že má být tato smlouva schválena.⁷⁶

Dle § 421 odst. 2 písm. p) ZOK do působnosti VH patří i další rozhodnutí, která tento zákon nebo stanovy svěřují do její působnosti. Pod tento bod bude patřit celá řada pravomocí VH, které zákon upravuje. Systematicky podle zákona o obchodních korporacích jsem zvolila ty nejdůležitější vztahy mezi VH a představenstvem, jakožto i mezi VH a DR spadající pod tento bod.

Na základě § 51 odst. 2 ZOK může člen představenstva požádat VH o udělení pokynu, který směřuje k obchodnímu vedení. Ani nová právní úprava však neupřesňuje pojem obchodního vedení. *„Tento lze velmi zjednodušeně řečeno chápat jako řízení společnosti, vedení její podnikatelské činnosti.“*⁷⁷

Z dikce ust. § 51 odst. 2 ZOK vyplývá, že o tento pokyn může VH požádat kterýkoli člen statutárního orgánu, tj. kterýkoli člen představenstva. V případě, že působnost představenstva bude rozdělena do oborů podle § 156 odst. 2 NOZ, člen představenstva si může vyžádat pokyn týkající se oboru, který mu byl přidělen. *„V takovém případě buď navrhne ostatním členům orgánu zařazení usnesení o udělení pokynu do programu valné hromady (či svolání valné hromady s takovým pokynem), anebo za zákonem stanovených podmínek svolá valnou hromadu k udělení pokynu sám.“*⁷⁸

⁷⁵ Tamtéž, s. 665.

⁷⁶ HAMPEL, Petr. In BĚLOHLÁVEK, Alexander, J. (ed). *Komentář k zákonu...*, s. 1740 - 1741 (§ 421).

⁷⁷ BACHRAŇOVÁ, Nina. In HEJDA, Jan (ed). *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech...*, s. 73 (§ 51).

⁷⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 137 (§ 51).

Člen představenstva je sice oprávněn svolat VH k udělení tohoto pokynu, než však tak učiní, měl by vzít v úvahu, zda je pokyn natolik důležitý, aby převýšil náklady vznikající při svolání VH. V případě, že ostatní členové představenstva nebudou souhlasit s žádostí o udělení pokynu, mohou se bránit např. předložením protinávrhu VH k vyžádanému pokynu.⁷⁹

Člen představenstva musí návrh usnesení, který má VH přijmout náležitě formulovat, včetně odůvodnění tohoto usnesení, proto nemůže VH předložit obecnou žádost ve znění „jak má představenstvo v dané situaci jednat“. Podle názoru I. Štenglové a B. Havla by měl přiložit i kvalifikovaný rozbor důvodů, proč člen představenstva VH o udělení pokynu požádal. V opačném případě tento člen nebude jednat s péčí řádného hospodáře podle § 159 odst. 1 NOZ a ponese odpovědnost za náhradu případné újmy vzniklé společnosti.⁸⁰

V případě, že VH žádosti vyhoví a takový pokyn udělí, ale od udělení tohoto pokynu se podstatně změní rozhodné okolnosti, za kterých VH tento pokyn ukládala, členové představenstva jsou povinni jednat s péčí řádného hospodáře, i kdyby si měli počínat v rozporu s tímto pokynem.

Pokud VH udělí představenstvu pokyn ve věci obchodního vedení, aniž by o to předtím statutární orgán požádal, je povinností představenstva tomuto pokynu nevyhovět. Splní-li jej, bude čelit odpovědnosti za případně vzniklou škodu.⁸¹

Další pravomocí VH spadající pod tento bod je schválení smlouvy o vypořádání újmy podle § 53 odst. 3 ZOK.

ZOK nově zavádí možnost sjednání smlouvy upravující vztahy vzniklé mezi společností a členem jejího orgánu. V případě, že vznikne společnosti újma porušením péče řádného hospodáře způsobené jeho členy a společnost s těmito členy bude mít uzavřenou smlouvu, bude tato újma poté vypořádána podle této smlouvy. Pro účinnost smlouvy o vypořádání se však vyžaduje souhlas VH, resp. dvoutřetinový souhlas všech akcionářů.

Tento souhlas lze udělit před uzavřením této smlouvy i po jejím uzavření. V případě, že VH udělí souhlas ke smlouvě ještě před jejím uzavřením, musí představenstvo VH podrobně seznámit s podmínkami uzavírané smlouvy. Pokud bude smlouva uzavřena

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ Tamtéž.

⁸¹ HÁMORSKÁ, Andrea. Povinnost členů orgánů obchodních korporací jednat s péčí řádného hospodáře po rekodifikaci. *Obchodněprávní revue*, 2012, roč. 4, č. 9, s. 254.

za jiných podmínek, než s kterými byla VH seznámena, nelze udělený souhlas na tuto smlouvu vztahovat.⁸²

Zákon smlouvou o vypořádání újmy umožňuje novou alternativu pro náhradu újmy. K náhradě tak může dojít i jinou formou než způsoby uvedenými v zákoně o obchodních korporacích, např. započtením pohledávky nebo snížením odměny člena orgánu apod.⁸³

Ust. § 53 odst. 4 ZOK upravuje situaci, na jejímž základě soud vysloví neplatnost usnesení, kterým VH schválila smlouvu o vypořádání újmy. V tomto případě nastává fikce neplatnosti uzavřené smlouvy a zároveň počíná běžet nový běh promlčecí doby pro uplatnění práva domáhat se újmy, která byla předmětem této smlouvy. Zákonodárce k tomuto řešení přistoupil proto, že od uzavření této smlouvy a od přijetí usnesení o schválení této smlouvy mohlo uběhnout delší časové období, ve kterém by bylo toto právo již promlčeno.

VH taktéž může rozhodnout podle § 54 odst. 4 ZOK o opatření ve formě pozastavení výkonu funkce členu představenstva či členu DR na vymezenou dobu. VH tak učiní na podnět člena příslušného orgánu, který jí oznámí střet jeho zájmu se zájmem společnosti či střet zájmu mezi společností a osobou členovi blízkou či osobami jím ovlivněnými či ovládanými.

Rozhodnutí VH o pozastavení výkonu funkce by mělo zejména obsahovat vymezení časového úseku, v němž nebude člen oprávněn svou funkci vykonávat.⁸⁴ Na toto pozastavení nelze pohlížet jako na sankci, ale jako na prevenci před případnými negativními následky jednání za společnost, které by současně bylo v rozporu se zájmy člena orgánu, nebo osob jemu blízkých. Člen orgánu sice nemůže po stanovenou dobu vykonávat svoji funkci, přesto stále zůstává jeho členem. Po uplynutí této doby se výkon jeho funkce opět obnovuje.⁸⁵

Otázkou zůstává, zda člen představenstva může v rámci své informační povinnosti svolat VH, anebo zda má čekat (i pokud půjde o urgentní věc), až bude mít VH řádnou schůzi. Člen představenstva by měl tuto situaci vyhodnotit na základě své úvahy a podle ní postupovat.⁸⁶ Při této rozvaze však musí brát zřetel na povinnost jednat s péčí řádného hospodáře, proto tak může učinit pouze tehdy, pokud informační povinnost bude mít v době

⁸² ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 142 (§ 53).

⁸³ BACHRAŇOVÁ, Nina. In HEJDA, Jan (ed). *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech...*, s. 76 (§ 53).

⁸⁴ Ust. 48 písm. e) ZoVR upravuje doplňující skutečnosti zapisované do obchodního rejstříku mezi které patří i údaj o tom, že byl členovi orgánu pozastaven výkon jeho funkce.

⁸⁵ HEJDA, Jan. In HEJDA, Jan (ed). *Zákon o obchodních korporacích. Výklad...*, s. 66 (§ 54).

⁸⁶ HORÁČEK, Vít. In BĚLOHLÁVEK, Alexander, J. (ed). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích...*, s. 360 (§ 54).

zasedání VH ještě smysl.⁸⁷ Člen představenstva tudíž nesmí svolat VH s vědomím, že VH o střetu zájmu neinformuje včas s ohledem na zákonnou lhůtu pro svolání VH. Za této situace je povinen o tomto střetu informovat DR jako kontrolní orgán.

Člen představenstva však nemusí nutně svolávat za tímto účelem VH, může využít např. variantu písemného sdělení přes korporátního tajemníka VH, který je poté povinen tuto informaci rozeslat, anebo může zvolit jiný způsob pro společnost obvyklý.⁸⁸ Akcionáři by poté za podmínek § 365 odst. 1 ZOK mohli požádat představenstvo o svolání VH za účelem projednání této záležitosti a případném pozastavení výkonu funkce tohoto člena.

V případě, že člen představenstva splní svou informační povinnost pouze vůči orgánu, jehož je členem, tj. vůči představenstvu a vůči DR podle odst. 1 příslušného ustanovení, bude mít pravomoc pozastavit výkon funkce pouze kontrolní orgán, nikoli již VH jako nejvyšší orgán společnosti.

DR jako kontrolní orgán musí při rozhodování o pozastavení výkonu funkce jednat s péčí řádného hospodáře, tj. pozastavit výkon funkce vždy, dospěje-li k závěru, že je tento postup v obhajitelném zájmu akciové společnosti.⁸⁹

Pozastavení výkonu funkce současná právní úprava dosud neupravovala. Proto s touto problematikou souvisí nové, doposud nevyřešené otázky, např., zda má tento člen po dobu pozastavení funkce právo na odměnu? Či zda se smí tento člen účastnit jednání orgánu, jehož je členem, popř. jednání VH?⁹⁰

Dle výkladu I. Štenglové a B. Havla platí povinnost oznámit střet zájmu se zájmem společnosti či střet zájmu mezi společností a osobou členovi blízkou či osobami jím ovlivněnými či ovládanými i na „člena“ VH.⁹¹ Já však s tímto tvrzením nemohu souhlasit, poněvadž ani při nejlepší vůli není možné, aby řadový akcionář s jistotou věděl, že osoba jemu blízká se může dostat do střetu zájmu s akciovou společností. V souvislosti s touto problematikou i zde vznikají doposud nevyřešené otázky, např., jaká bude sankce za nesplnění informační povinnosti? Členovi představenstva nebo členovi DR může být pozastaven výkon funkce, ale co akcionáři? Nesplní-li řadový akcionář svou informační

⁸⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 144 (§ 54).

⁸⁸ HORÁČEK, Vít. In BĚLOHLÁVEK, Alexander, J. (ed). *Komentář k zákonu...*, s. 360 (§ 54).

⁸⁹ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 145 (§ 54).

⁹⁰ ČECH, Petr. Nad několika rekodifikačními nejasnostmi. *Obchodněprávní revue*, 2012, roč. 4, č. 11-12, s. 328.

⁹¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 144 (§ 54).

povinnost, bude sankcionován náhradou újmy, která společnosti vznikne? Konečnou odpověď na výše uvedené otázky zřejmě přinese až soudní praxe.

Další rozhodnutí, které zákon svěřuje do působnosti VH, vyplývá z ust. § 56 odst. 2 ZOK.

Podle tohoto ustanovení je VH, jako nejvyšší orgán společnosti, oprávněná zakázat uzavření smlouvy mezi členem představenstva a akciovou společností či mezi členem DR a akciovou společností uzavřenou na základě § 55 ZOK, která není v zájmu společnosti. Stejně oprávnění jako nejvyšší orgán společnosti má vůči členovi představenstva i DR jako kontrolní orgán akciové společnosti.

Smlouva mezi členem orgánu a společností bude platně uzavřená, a to i v případě, že VH nebude na informační povinnost tohoto člena nijak reagovat. Zákon nepožaduje povolení této smlouvy nejvyšším orgánem společnosti, pouze připouští možnost zákazu uzavření této smlouvy.⁹²

V případě představenstva tak může VH učinit, pokud se člen představenstva obrátí přímo na ní podle § 55 odst. 2 ZOK. Pokud se člen představenstva obrátí dle odst. 1 příslušného ustanovení na kontrolní orgán, má DR povinnost podat VH zprávu o informacích, které obdržela od představenstva, stejně tak jako o případně vydaném zákazu, který vydala.

Pokud člen představenstva i přes zákaz vyslovený VH či DR uzavře danou smlouvu, poruší tím pravidla péče řádného hospodáře a ponese důsledky s tím spojené.⁹³

VH může taktéž zakázat uzavření smlouvy o zajištění či utvrzení dluhů člena orgánu akciovou společností podle § 56 odst. 1 ZOK. Stejnou pravomoc má i DR vůči členovi představenstva.

Zakáže-li DR uzavření smlouvy členovi představenstva, uplatní se zároveň ust. § 49 odst. 1 ZOK, z tohoto důvodu je třeba zkoumat i odpovědnost členů DR. Zakáže-li totiž DR jako kontrolní orgán v rozporu s péčí řádného hospodáře určité jednání a představenstvo na základě tohoto zákazu dané jednání nerealizuje, odpovídají členové DR za případně vzniklou újmu.⁹⁴ Stejný případ se uplatní i za situace, kdy DR nedá souhlas představenstvu k určitému jednání dle § 49 odst. 1 ZOK. Zákon však neupravuje případ, ve kterém by DR byla oprávněna dát představenstvu předchozí souhlas k určitému jednání.

⁹² HORÁČEK, Vít. In BĚLOHLÁVEK, Alexander, J. (ed). *Komentář k zákonu...*, s. 363 (§ 56).

⁹³ HEJDA, Jan. In HEJDA, Jan (ed). *Zákon o obchodních korporacích. Výklad...*, s. 67 (§ 55).

⁹⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 131 (§ 49).

Lze se proto domnívat, že dané ustanovení se uplatní pouze tehdy, stanoví-li tak stanovy společnosti.

Tato ustanovení (§ 55 a 56 ZOK) se však nepoužijí na smlouvy uzavírané v rámci běžného obchodního styku.

Další pravomocí VH je schválení smlouvy o výkonu funkce podle § 59 odst. 2 ZOK. Podle tohoto ustanovení schvaluje VH smlouvu o výkonu funkce členovi orgánu. V případě, že by VH tuto smlouvu neschválila, byla by tato smlouva relativně neplatná podle § 48 ZOK.⁹⁵

VH má ve své působnosti také schválení finanční asistence podle § 311 ZOK. Definicí finanční asistence upravuje § 41 ZOK, který stanoví, že finanční asistencí je poskytnutí zálohy, půjčky nebo úvěru společností pro účely získání jejich akcií nebo poskytnutí zajištění společností pro tyto účely.

Společnost může poskytovat finanční asistenci za splnění zákonem stanovených podmínek a předchozího povolení ve stanovách společnosti. Poskytnutí finanční asistence však musí schválit VH na základě zprávy představenstva, která obsahuje náležitosti uvedené v § 311 písm. d) ZOK. „*Zákon nepředpokládá souhlas se smlouvou, kterou je finanční asistence poskytována, ale jen se samotnou skutečností poskytnutí finanční asistence. Smlouva nicméně musí respektovat to, co bylo VH v souladu se zákonem schváleno.*“⁹⁶ Bez předchozího souhlasu VH bude poskytnutí finanční asistence relativně neplatné podle § 48 ZOK.

Představenstvo je v souvislosti s vypracováním této zprávy povinno přezkoumat všechny skutečnosti, které jsou relevantní pro rozhodnutí VH o poskytnutí finanční asistence. Představenstvo v rámci povinnosti péče řádného hospodáře řádně prošetří finanční způsobilost osoby, které je finanční asistence poskytována a zjistí všechny okolnosti pro vypracování zprávy podle § 311 písm. d) ZOK, podle které VH rozhoduje o povolení finanční asistence.

Pokud představenstvo tuto osobu prošetří nespolehlivě či vůbec neprošetří, poruší tím péči řádného hospodáře. Tato skutečnost však nebude mít negativní následky související s rozhodnutím VH.⁹⁷

⁹⁵ Jelikož může být jednou z náležitostí smlouvy o výkonu funkce kromě jiného i sjednání odměny jejího člena, schvaluje VH také dle mého názoru výši odměny člena DR za výkon jeho kontrolní činnosti a výši odměny člena představenstva. Stejně tak dle § 61 odst. 1 ZOK schvaluje VH po vyjádření DR i jiné plnění člena orgánu, než na které plyne právo z právního předpisu, ze smlouvy o výkonu funkce nebo z vnitřního předpisu schváleného VH.

⁹⁶ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 503 (§ 311).

⁹⁷ Tamtéž.

Podle B. Havla neznamená neexistence této zprávy automatickou neplatnost usnesení VH o schválení finanční asistence, soud může tuto neplatnost vyslovit až po přezkoumání splnění podmínky podle § 260 odst. 1 NOZ za předpokladu, že ostatní podmínky finanční asistence jsou v pořádku. Opačný názor zastává profesor Dědič, který uvádí: „*Neexistence zprávy představenstva o finanční asistenci je tak vždy důvodem pro vyslovení neplatnosti usnesení VH, jímž se dává souhlas k finanční asistenci. Tento důsledek však nemají vady této zprávy.*“⁹⁸ Podle mého názoru VH nebude mít bez této zprávy dostatečné údaje pro schválení finanční asistence. Tato zpráva je proto pro rozhodnutí VH stěžejní. Z tohoto důvodu se přikláním k názoru J. Dědiče, a to i přesto, že názor B. Havla se vztahuje k nové právní úpravě, zatímco J. Dědič tento článek napsal ještě za účinnosti ObchZ.

V případě, že představenstvo nebude mít náležité znalosti pro vypracování této zprávy, může využít odborníky, kteří tuto zprávu za něj sepiší. Pokud však tato osoba způsobí újmu, bude představenstvo ručit za splnění její povinnosti k náhradě škody z důvodu nepečlivé volby této osoby nebo z důvodu nedostatečného dohledu nad ní podle § 2914 NOZ. Představenstvo je povinno tuto zprávu po vypracování odborníky přezkoumat a na základě toho ji použít. V případě, že představenstvo bude mít pochyby o správnosti této zprávy, mělo by znovu pověřit nové odborníky, kteří vypracují další zprávu a tento postup opakují.

Poté, co VH finanční asistenci schválí, je představenstvo povinno podle § 312 ZOK tuto zprávu uložit do sbírky listin.

Na základě § 313 ZOK může být finanční asistence poskytnuta i členům představenstva. V tomto případě přezkoumává zprávu podle § 311 písm. d) ZOK obecně uznávaný nezávislý odborník určený DR. DR je v tomto případě povinna se usnést na určení této osoby. Tento odborník zejména zhodnotí správnost písemné zprávy představenstva a vyjádří se, zda poskytnutí finanční asistence není v rozporu se zájmy společnosti.

Další zákonné oprávnění VH vyplývá z § 442 odst. 1 ZOK a z § 452 odst. 1 ZOK. VH podle tohoto ustanovení rozhoduje o případném nesouhlasu s konkurenční činností člena orgánu akciové společnosti. Zákaz konkurence zákon stanoví pro členy představenstva v § 441 ZOK a pro členy DR v § 451 ZOK.

Z praxe akciových společností je známo mnoho případů, kdy členové představenstva či členové DR porušují konkurenční omezení, přesto jejich přínos pro společnost je takový, že jim je jejich konkurenční jednání tolerováno.⁹⁹

⁹⁸ DĚDIČ, Jan, SKÁLOVÁ, Jana, HLAVÁČ, Jiří. Oceňování nepeněžitých vkladů a finanční asistence v novele obchodního zákoníku a účetní souvislosti (2. část). *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 11, s. 308.

⁹⁹ HEJDA, Jan. In HEJDA, Jan (ed). *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech...*, s. 612 (§ 442).

Pokud VH bude upozorněna členem orgánu na některou z okolností podle § 441 či § 451 ZOK, je oprávněna vyslovit nesouhlas s touto činností do jednoho měsíce ode dne, kdy byla na tuto okolnost upozorněna. Toto upozornění člen představenstva uvede v pozvánce na VH a na pořad jejího jednání musí být zařazeno hlasování o případném nesouhlasu s touto činností. Podle § 451 odst. 2 ZOK se i v případě členů DR uvede toto upozornění v pozvánce na VH a na pořad jejího jednání musí být zařazeno hlasování o případném nesouhlasu s touto činností. Z výše uvedeného se však domnívám, že upozornění na konkurenční činnost člen DR neposkytuje jen VH jako orgánu oprávněnému k jeho volbě, ale také představenstvu jako orgánu oprávněnému ke svolání VH.

Vyhodnocení příslušných kritérií určujících povolenou míru konkurence u konkrétní osoby tak bude ve většině případů záviset na VH.¹⁰⁰ V případě, že VH tento nesouhlas neudělí, člen orgánu má tuto činnost podle vyvratitelné právní domněnky povolenou.

Podle § 446 odst. 2 ZOK se DR řídí zásadami schválenými VH, ledaže by tyto zásady byly v rozporu se zákonem či stanovami společnosti.

Zásady VH jsou určitými interními předpisy, jejichž porušení nemá vliv na postavení třetích osob a na jejich práva nabytá v dobré víře. Opačný postup by znamenal přímé porušení základních principů soukromého práva, protože tyto zásady nejsou navenek známy.¹⁰¹ Porušení těchto zásad proto nemá účinky vůči třetím osobám.

Právní jednání učiněná v rozporu s těmito zásadami však mohou založit odpovědnost jednajícího člena DR vůči této společnosti za případně vzniklou újmu.¹⁰²

Podle § 446 odst. 3 ZOK není nikdo oprávněn udělovat DR pokyny týkající se její zákonné povinnosti kontrolovat působnost představenstva. Toto ustanovení se však vztahuje pouze na kontrolní činnost vůči představenstvu nikoli vůči společnosti jako takové. Zákonodárce nevyklučuje možnost dávat DR pokyny týkající se dohledu vůči společnosti.¹⁰³ Takové pokyny budou v souladu se zákonem v případě, že tak určí stanovy společnosti podle § 421 odst. 2 písm. p) ZOK.

Podle § 421 odst. 2 písm. p) patří do působnosti VH další rozhodnutí, která stanovy svěřují do působnosti VH. Stanovy tak mohou svěřit VH další záležitosti, které podle zákona do působnosti VH nepatří. Nemohou však svěřit rozhodování o záležitostech spadajících do obchodního vedení, jelikož podle § 435 odst. 3 ZOK není nikdo oprávněn udělovat

¹⁰⁰ VANĚČKOVÁ, Veronika. In HEJDA, Jan (ed). *Zákon o obchodních korporacích. Výklad...*, s. 504 (§ 442).

¹⁰¹ VANĚČKOVÁ, Veronika. In HEJDA, Jan (ed). *Zákon o obchodních korporacích. Výklad...*, s. 510 (§ 446).

¹⁰² HEJDA, Jan. In HEJDA, Jan (ed). *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech...*, s. 617 (§ 446).

¹⁰³ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Obchodní zákoník...*, s. 707 (§ 446).

představenstvu pokyny týkající se obchodního vedení. Pokud by i přes tento zákaz stanovy společnosti tuto pravomoc VH svěřily, byly by v této části neplatné pro rozpor se zákonem.¹⁰⁴

Zákonodárce v nové právní úpravě již neupravuje povinnost představenstva řídit se zásadami a pokyny schválenými valnou hromadou, které jsou v souladu s právními předpisy a stanovami, jak určila první věta ust. § 194 odst. 4 ObchZ. Akciová společnost si však i přes neexistenci obdobného ustanovení může vyhradit tuto pravomoc ve svých stanovách v souladu se základní zásadou soukromého práva¹⁰⁵.

3.5 Zápis z valné hromady

Zapisovatel vyhotoví na základě § 423 odst. 1 ZOK zápis z jednání VH do 15 dnů ode dne jejího ukončení. Poté, co zapisovatel tento zápis vyhotoví, ověřovatel zápisu ověří správnost zápisu, kterou potvrdí svým podpisem.

Zákonodárce však neřeší situaci, kdy ověřovatel odmítne ověřit zápis z VH. Ověřovatel zápisu tak může učinit např. z důvodu, že zápis dle jeho mínění obsahuje věcné nesprávnosti, nebo nezachybuje věrně průběh jednání. Tento spor mezi ověřovatelem zápisu a zapisovatelem rozhoduje představenstvo, jiný orgán totiž nemá ve své pravomoci řešení této situace. Představenstvo se účastní VH, může tedy danou věc objektivně posoudit. Představenstvo tak rozhoduje na svém zasedání o důvodech, které vedly ověřovatele zápisu k odmítnutí jeho ověření.¹⁰⁶

Každý akcionář, člen představenstva či člen DR má práva vznést do zápisu z VH protest proti rozhodnutí VH. Tento protest pak musí být podle § 423 odst. 2 písm. f) ZOK obsahem zápisu z VH. Zapsání tohoto protestu je velice důležité pro případné domáhání se neplatnosti usnesení VH u soudu.¹⁰⁷

Vyhotovení zápisu již nezabezpečuje představenstvo, jak tomu bylo v režimu obchodního zákoníku, ale zapisovatel zvolený VH či v případě, že se na jeho volbě akcionáři neshodnou, zapisovatel určený svolavatelem VH.

¹⁰⁴ ŠUK, Petr. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 666 (§ 421).

¹⁰⁵ Každý může činit, co není zákonem zakázáno (čl. 2 odst. 3 LZPS).

¹⁰⁶ HAMPEL, Petr. In BĚLOHLÁVEK, Alexander, J. (ed). *Komentář k zákonu...*, s. 1745 (§ 422).

¹⁰⁷ Dle § 428 odst. 1 ZOK se může každý akcionář, člen představenstva či člen dozorčí rady dovolávat neplatnosti usnesení valné hromady podle ustanovení NOZ o neplatnosti usnesení členské schůze spolku pro rozpor s právními předpisy nebo stanovami.

3.6 Návrh na zápis usnesení valné hromady do obchodního rejstříku

V případě, že VH rozhodne o záležitostech, které mění obsah stanov, nahrazuje toto usnesení VH podle § 432 odst. 1 ZOK rozhodnutí o změně stanov. Představenstvo je poté povinno podle § 433 ZOK vyhotovit bez zbytečného odkladu jejich úplné znění.

Neplýne-li z rozhodnutí VH jakým způsobem se stanovy mění, změny jejich obsah v souladu s tímto rozhodnutím představenstvo podle odst. 2 příslušného ustanovení. V obou shora uvedených případech je představenstvo povinno navrhnout zápis usnesení VH do obchodního rejstříku.

4 Volba a odvolání členů orgánů akciové společnosti

Zákon spolu se stanovami společnosti určí, kdo je oprávněn k volbě a odvolání orgánů akciové společnosti. V této kapitole se budu věnovat zejména volbě a odvolání členů představenstva a volbě a odvolání členů DR a problematice s tím související.

Z jazykového výkladu ust. § 421 odst. 2 písm. e) ZOK vyplývá, že právo volit a odvolávat členy představenstva má vždy jen jeden z orgánů společnosti, tj. buď VH, nebo DR. Jejich kombinace není přípustná, př. volba členů představenstva DR a jejich odvolání VH. V tomto případě se proto uplatní zásada „kdo volí, odvolává“.¹⁰⁸

Zvláštní zákon však může vyloučit volbu a odvolání členů představenstva buď VH nebo DR. Tak např. dle § 13 odst. 1 ČDZ představenstvo akciové společnosti České dráhy volí a odvolává DR.¹⁰⁹

4.1 Volba členů představenstva valnou hromadou

S výjimkou prvních členů představenstva, které podle § 250 odst. 3 písm. f) ZOK určují zakladatelé¹¹⁰, je oprávněným orgánem k volbě a odvolání členů představenstva VH¹¹¹, pokud stanovy neurčují, že tato působnost náleží DR.¹¹²

Varianta volby a odvolání členů představenstva VH je zákonem preferována a platí i v případě, že tuto problematiku stanovy neupravují.¹¹³

Konstituování orgánů akciové společnosti patří mezi statusové otázky ve smyslu § 1 odst. 2 NOZ. Zákon nepřiznává žádné omezení VH při volbě členů představenstva, je proto nepřípustné takové omezení založit ve stanovách společnosti. Tak např. nelze upravit ve stanovách právo určitých akcionářů obsazovat některá místa v představenstvu.¹¹⁴ Nelze však vyloučit, aby určitý akcionář prosadil sám sebe do představenstva vahou svých hlasů, jelikož zákon zákaz výkonu hlasovacích práv v tomto případě nestanoví.¹¹⁵ Dále lze použít kumulativní hlasování k prosazení některých jeho členů.

Stanovy společnosti mohou podle § 354 ZOK určit, že se členové představenstva volí kumulativním hlasováním. Má-li být člen představenstva zvolený kumulativním hlasováním

¹⁰⁸ ŘEHÁČEK: *Představenstvo akciové společnosti...*, s. 81.

¹⁰⁹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 697 (§ 438).

¹¹⁰ Ten, kdo přijal stanovy a podílí se na úpisu akcií, je zakladatel.

¹¹¹ Jak vyplývá z § 421 odst. 2 písm. e) ZOK.

¹¹² ZOK tuto pravomoc VH opětovně přiznává v § 438.

¹¹³ HEJDA, Jan. In HEJDA, Jan (ed). *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech...*, s. 606 (§ 438).

¹¹⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 697 (§ 438).

¹¹⁵ ŘEHÁČEK: *Představenstvo akciové společnosti...*, s. 78.

odvolán, lze tak učinit pouze se souhlasem většiny těch, kteří hlasovali pro jeho zvolení, popřípadě jejich právních nástupců. To neplatí v případě, že člen představenstva poruší svoje povinnosti závažným způsobem. Podstata kumulativního hlasování směřuje „k zajištění zvýšení pozice minoritních, resp. malých společníků při volbě orgánů společnosti, a představuje tedy motivaci pro investora získat podíl v entitě, kterou jinak ovládá dominantní společník (společníci).“¹¹⁶

Je-li volba představenstva v kompetenci VH, půjde o proceduru, která může být zahájena buď samotným představenstvem, které v pozvánce navrhne volbu nových členů, nebo jednotlivými akcionáři, kteří prosadí do programu bod týkající se volby nového člena či navrhnou doplnění programu o tento bod.¹¹⁷ V prvním případě je pro zvolení nového či nových členů představenstva zapotřebí, aby představenstvo za tím účelem VH svolalo s programem této volby. V případě, že představenstva tak neučiní, bude následně odpovědnou za případně vzniklou újmu.¹¹⁸

K účinnosti volby člena představenstva dochází v okamžiku, kdy je určitá osoba členem představenstva řádně zvolena¹¹⁹, vyjímaje případu, kdy VH ve svém rozhodnutí odloží účinnost volby na pozdější dobu. Ve vztahu k členovi představenstva však volba nabývá účinnosti až tehdy, kdy se o ní dozvěděl či mohl dozvědět. Člen představenstva však se svým zvolením do funkce musí souhlasit.¹²⁰ Tento souhlas může člen představenstva udělit před jeho zvolením, ale i dodatečně. Důsledkem absence takového souhlasu bude zamítnutí návrhu na povolení zápisu člena představenstva do obchodního rejstříku anebo návrh na vyslovení neplatnosti usnesení VH o volbě člena představenstva.¹²¹

Pro kumulativní hlasování platí, že „pokud se volí současně členové dozorčí rady a členové představenstva, určuje se počet hlasů pro volené členy představenstva a volené členy dozorčí rady samostatně,“.¹²²

¹¹⁶ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 339 (§ 178).

¹¹⁷ HAMPEL, Petr. In BĚLOHLÁVEK, Alexander, J. (ed). *Komentář k zákonu...*, s. 1857 (§ 438).

¹¹⁸ DĚDIČ: *Akciové společnosti...*, s. 436.

¹¹⁹ Jak vyplývá z § 45 odst. 4 ZOK.

¹²⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 697 (§ 438).

¹²¹ DĚDIČ: *Akciové společnosti...*, s. 434.

¹²² LASÁK, Jan. *Akciová společnost na prahu rekodifikace: základní novinky. Obchodněprávní revue*, 2012, roč. 4, č. 2, s. 48.

4.1.1 Kooptace členů představenstva

Stanovy mohou určit, že pokud počet členů představenstva neklesl pod polovinu, může samo představenstvo jmenovat náhradní členy do příštího zasedání VH, popř. určí-li tak stanovy do zasedání DR.¹²³

Smyslem tohoto institutu je umožnit akciovým společnostem, aby nemusely svolávat VH pouze k volbě jednoho či více členů představenstva. To by zvláště u větších společností bylo nadměrně neekonomické, protože svolání VH je poměrně náročnou a nákladnou záležitostí. Smysl kooptace již postrádá racionální zdůvodnění u volby členů představenstva DR, jelikož jednání DR lze svolat na rozdíl od VH operativněji tak, aby DR stihla svolat své zasedání v předepsané dvouměsíční lhůtě.¹²⁴

Po jmenování náhradního člena představenstvem je povinností příští VH, popř. DR potvrzení tohoto člena v jeho funkci nebo zvolení nového člena představenstva. Nezevolí-li nejbližší VH, popř. DR náhradního člena do funkce, funkce kooptovaného člena bez dalšího zaniká.¹²⁵

Dle názoru J. Dědiče dochází kooptací člena představenstva ke splnění povinnosti zvolit do dvou měsíců nového člena představenstva podle § 443 ZOK.¹²⁶

V usnesení NS ze dne 19. září 2010, sp. zn. 29 Cdo 3718/2009 byla vyřešena otázka, kdy končí kooptovaným členům představenstva funkční období v případě, že se VH, do jejíhož zasedání jsou tito náhradní členové zvoleni, vůbec nesejde, nebo tuto otázku vůbec neprojedná. Z ustanovení zákona, který kogentně stanoví povinnost společnosti svolat VH nejméně jednou ročně, vyplývá, že funkce náhradních členů představenstva nemůže trvat déle než jeden rok. „*Funkce kooptovaného člena představenstva naproti tomu zaniká ke dni, kdy se konala (měla konat) nejbližší následující VH, jež mohla (měla možnost) zvolit nové členy představenstva, bez dalšího.*“

4.1.2 Volba náhradních členů představenstva

ZOK nově připouští¹²⁷ možnost volby náhradníků, kteří nastupují na uvolněné místo člena představenstva poté, co zanikne účast některému z jeho členů. Volba náhradníků však musí být uvedena ve stanovách společnosti.

¹²³ Jak vyplývá z § 444 odst. 1 ZOK.

¹²⁴ ŘEHÁČEK: *Představenstvo akciové společnosti...*, s. 86.

¹²⁵ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 705 (§ 444).

¹²⁶ DĚDIČ: *Akciové společnosti...*, s. 437.

¹²⁷ Jak vyplývá z § 444 odst. 2 ZOK.

Jelikož již zákon neupravuje, kdo je oprávněným orgánem volby náhradních členů představenstva, lze se přes analogické použití ust. § 438 ZOK domnívat, že oprávněným orgánem bude VH, nestanoví-li stanovy, že tato působnost spolu s volbou členů představenstva náleží DR. Je však otázkou, zda by mohlo dojít k situaci, kdyby stanovy svěřily volbu náhradníků DR, ačkoli by působnost volit a odvolávat členy představenstva zůstala VH. Domnívám se, že toto řešení nebude možné, jelikož náhradní členové představenstva by měli být zvoleni dle mého názoru ve stejný okamžik jako řádní členové představenstva, proto by je měl volit i stejný orgán.

Náhradnímu členovi představenstva vzniká jeho funkce okamžikem zániku funkce některého z členů představenstva. Než se náhradník ujme své funkce, nemůže být zapsán jako člen představenstva do obchodního rejstříku. Je-li náhradníků více, stanovy by měly určit i jejich pořadí za účelem nástupu na uvolněné místo podle stanoveného pořadí.¹²⁸

4.1.3 Kooptace a volba náhradních členů dozorčí rady

Stejně jako u představenstva mohou stanovy akciové společnosti povolit DR za splnění zákonem stanovených podmínek kooptaci jejího člena či členů a možnost volby náhradníků, kteří se ujmou funkce poté, co zanikne účast některého z členů v DR.¹²⁹

Výklad k těmto institutům viz výše.

4.2 Volba členů představenstva dozorčí radou

Dle § 438 odst. 1 ZOK mohou stanovy určit, že členy představenstva volí a odvolává DR. V takovém případě není VH oprávněna rozhodnout o této volbě a na její případné usnesení o volbě členů představenstva by se dle § 45 odst. 1 ZOK a § 245 věty druhé NOZ hledělo tak, jako by nebylo přijato.¹³⁰

Důvody pro přenesení této působnosti na DR jsou různé. Volba členů představenstva prostřednictvím DR je méně nákladná, rychlejší a jistě i méně formální. Zakladatelé společnosti tuto pravomoc mohou svěřit DR ve stanovách již při založení společnosti. Za trvání společnosti mají akcionáři možnost změnit stanovy společnosti na základě usnesení VH. V takovém případě by však měli akcionáři taktéž zvážit zakotvení přechodných ustanovení do stanov, která by řešila střet jednotlivých úprav. Bez takové úpravy dle názoru

¹²⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 705 (§ 444).

¹²⁹ Jak vyplývá z § 454 ZOK.

¹³⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 660 (§ 421).

P. Hampela nezbyvá jiné východisko, než užití tzv. nepravé zpětné účinnosti nové úpravy.¹³¹ S tímto názorem však nemohu souhlasit. Jak jsem uvedla výše, pouze jeden a ten samý orgán volí a odvolává členy orgánu. Proto nepřichází v úvahu, že by po změně stanov členy představenstva odvolal jiný orgán, než který ho zvolil. Tato situace by podle mého mínění nebyla přípustná ani v případě, kdyby střet jednotlivých úprav řešila přechodná ustanovení.

Je tedy pouze na posouzení samotných akcionářích, zda si ponechají přímý vliv na skladbu představenstva, anebo přenechají tuto možnost DR, čímž v podstatě mírně naruší rovnovážné rozložení sil mezi představenstvem a DR v její prospěch.¹³²

Dle předchozí právní úpravy¹³³ stanovy zároveň určily způsob volby a odvolání členů představenstva tímto orgánem. Především měly určit, kdo a jakým způsobem navrhuje volbu nebo odvolání členů představenstva.¹³⁴ Dle názoru J. Dědiče neurčení způsobu volby a odvolání členů představenstva ve stanovách nemělo za následek neplatnost ustanovení o přenesení oprávnění volit členy představenstva na DR, jelikož § 194 odst. 1 ObchZ stanovil, že se na postup při volbě členů představenstva obdobně použijí ustanovení stanov upravující jednání DR. Toto ustanovení bylo dostačující pro určení volební procedury.¹³⁵ Současná právní úprava však takové ustanovení již neobsahuje. Je proto otázkou, zda v případě, že stanovy svěří pravomoc volit členy představenstva na DR bez bližšího určení volby a odvolání, postačí strohá úprava obsažená v § 449 a 450 ZOK či nikoliv.

Dle názoru P. Hampela kandidáty na členy představenstva nepochybně navrhuje jednotlivý člen DR popř. členové, s tím, že jejich zvolení poté prosazují. Pravidla pro navrhování okruhu kandidátů by však také měla být upraveny ve stanovách. I zde se projeví síla hlasů akcionářů či jejich skupin, kteří nejdříve prosadili do DR svého kandidáta a jeho prostřednictvím prosazují v této fázi do funkcí i členy představenstva.¹³⁶

I členové DR, kteří ve stanovené době nezvolí nového či nové členy představenstva, ačkoliv tak učinit měli, budou odpovědní za případně vzniklou škodu, která by tím mohla vzniknout.¹³⁷

¹³¹ HAMPEL, Petr. In BĚLOHLÁVEK, Alexander, J. (ed). *Komentář k zákonu...*, s. 1856 (§ 438).

¹³² VANĚČKOVÁ, Veronika. In HEJDA, Jan (ed). *Zákon o obchodních korporacích. Výklad...*, s. 497 (§ 438).

¹³³ § 194 odst. 1 ObchZ

¹³⁴ ŘEHÁČEK: *Představenstvo akciové společnosti...*, s. 79.

¹³⁵ DĚDIČ: *Akciové společnosti...*, s. 433.

¹³⁶ HAMPEL, Petr. In BĚLOHLÁVEK, Alexander, J. (ed). *Komentář k zákonu...*, s. 1857 (§ 438).

¹³⁷ DĚDIČ: *Akciové společnosti...*, s. 436.

4.3 Volba členů dozorčí rady valnou hromadou

S výjimkou prvních členů DR, které podle § 250 odst. 3 písm. f) ZOK určují zakladatelé je oprávněným orgánem k volbě a odvolání členů DR VH¹³⁸, s výjimkou členů DR, které dle zvláštního zákona nevolí VH.

VH je povinna zvolit nového člena DR do 2 měsíců poté, co předchozí člen DR zemřel, odstoupil z funkce, byl odvolán anebo jinak ukončil svojí funkci.¹³⁹ VH se v této dvouměsíční lhůtě musí konat, nepostačí proto pouhé její svolání. Zákon však s nesplněním této povinnosti nespojuje žádnou sankci. Příslušný orgán je povinen učinit tak i tehdy, pokud je DR doposud usnášeníschopná, s výjimkou kooptace náhradního člena DR.¹⁴⁰

Zvolí-li VH do funkce člena DR člena představenstva, bude podle názoru I. Štenglové třeba chápat tuto volbu i jako odvolání z jeho funkce (člena představenstva).¹⁴¹ Neslučitelnost funkcí¹⁴² vyplývá ze samotné logiky věci, neboť jedna a tatáž osoba nemůže být členem kontrolního a kontrolovaného orgánu. Dle názoru P. Hampela nemůže člen DR vykonávat ani nižší funkce v řídicích strukturách společnosti, např. být jejím ekonomickým ředitelem. Přísné oddělení řídicích funkcí ve společnosti od funkcí ryze kontrolních se opírá o skutečnost, že právě ekonomický ředitel fakticky ovlivňuje konkrétní hospodaření společnosti možná více než kterýkoli člen představenstva.¹⁴³

VH sice má pravomoc zvolit členy DR, nicméně v otázce volby jejího předsedy jí zákon již tuto pravomoc nesvěřuje. Přesto VH tuto volbu může ovlivnit nepřímo, a to výběrem a následným dosazením jednotlivých členů DR.¹⁴⁴

ZOK nestanoví pro průběh VH, na které mají být zvoleni noví členové orgánů akciové společnosti, žádné pravidla¹⁴⁵. Návrh na volbu člena DR může podat svolavatel VH či jednotliví akcionáři. V případě že se sejdou návrhy od obou funkcionářů, hlasuje se nejprve o protinávrhu akcionáře, pokud stanovy neurčí jinak. O každém navrženém členovi DR se hlasuje zvlášť. Není však vyloučeno ani společné hlasování o více kandidátech.¹⁴⁶

Kandidát na člena DR se stane členem DR na základě rozhodnutí VH, pokud není v tomto rozhodnutí stanoveno odložení účinnosti vzniku jeho funkce.¹⁴⁷ Př. na účinnost volby

¹³⁸ Jak vyplývá z § 421 odst. 2 písm. f) ZOK.

¹³⁹ Jak vyplývá z § 453 odst. 1 ZOK. Stejně pravidlo platí i pro zvolení členů představenstva.

¹⁴⁰ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: LINDE nakladatelství s.r.o., 2008, s. 30.

¹⁴¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 709 (§ 448).

¹⁴² **Dle § 448 odst. 5 ZOK nesmí být člen DR současně členem představenstva.**

¹⁴³ HAMPEL, Petr. In BĚLOHLÁVEK, Alexander, J. (ed). *Komentář k zákonu...*, s. 1888 (§ 448).

¹⁴⁴ VANĚČKOVÁ, Veronika. In HEJDA, Jan (ed). *Zákon o obchodních korporacích. Výklad...*, s. 514 (§ 448).

¹⁴⁵ S výjimkou kumulativního hlasování.

¹⁴⁶ RADA: *Dozorčí rada...*, s. 31.

¹⁴⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 709 (§ 448).

člena DR může být vázána odkládací podmínka, kdy daná funkce započne až po doběhnutí funkčního období stávajícího člena.¹⁴⁸ Odložení účinnosti usnesení VH je v souladu s rozsudkem NS ze dne 19. července 2002, sp. zn. 21 Cdo 1168/2001.¹⁴⁹

Ve vztahu ke členovi DR však účinnost jeho volby může nastat teprve tehdy, kdy se o této volbě tento člen dozvěděl či dozvědět mohl.¹⁵⁰ Z výše uvedeného vyplývá, že se kandidát na člena DR (stejně tak kandidát na člena představenstva) nemusí účastnit procesu volby.

Tento člen však musí se svou volbou souhlasit. Tento souhlas však nemusí být formální, může být i konkludentní, např. když nově zvolený člen spolupracuje při podání návrhu zápisu své osoby do obchodního rejstříku.¹⁵¹

4.4 Odvolání členů představenstva a odvolání členů dozorčí rady

Odvolání členů představenstva je jedním z nejčastějších způsobů ukončení funkce člena představenstva. K tomuto odvolání je oprávněn orgán, který jej do funkce zvolil, tj. VH, popř. DR.¹⁵² Pravomoc odvolat členy DR má však pouze VH.

Je-li oprávněným orgánem k odvolání stávajících členů VH, může její zasedání zahájit představenstvo, které v pozvánce navrhne odvolání určitých členů a jejich nahrazení, nebo jednotlivý akcionáři, kteří navrhnu doplnění programu o tento bod.¹⁵³ K rozhodnutí o odvolání je potřeba prosté většiny hlasů přítomných akcionářů na VH či většiny hlasů členů DR. Stanovy však mohou určit vyšší počet hlasů potřebný k odvolání stávajících členů. Zákon nevyklučuje ani možnost úpravy vyžadující jednomyslné odvolání z funkce.¹⁵⁴

Stávající členy lze odvolat z jakýchkoliv důvodů nebo i bez udání důvodů. Právo VH, popř. DR odvolat stávající členy nelze dle I. Štenglové omezit ve smlouvě o výkonu funkce. Omezení tohoto práva však I. Štenglová připouští ve stanovách společnosti, vyjímaje omezení, které by znemožňovalo odvolat členy, které závažným způsobem či opakovaně

¹⁴⁸ Stejně tak i na účinnost volby člena představenstva.

¹⁴⁹ ŘEHÁČEK: *Představenstvo akciové společnosti...*, s. 83.

¹⁵⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 709 (§ 448).

¹⁵¹ RADA: *Dozorčí rada...*, s. 32.

¹⁵² DĚDIČ: *Akciové společnosti...*, s. 434.

¹⁵³ HAMPEL, Petr. In BĚLOHLÁVEK, Alexander, J. (ed). *Komentář k zákonu...*, s. 1857 (§ 438).

¹⁵⁴ RADA: *Dozorčí rada...*, s. 55.

porušily své povinnosti.¹⁵⁵ Člen, který má být odvolán (v případě, že je zároveň akcionářem) se nesmí podílet na hlasování a jeho hlasy se nezapočítávají do potřebného kvora.¹⁵⁶

Nastíním příklad, kdy by důvodem odvolání člena představenstva bylo opakované porušení jeho povinností. Odvolaný člen by se však proti tomuto odvolání bránil podáním žaloby a v soudním řízení by uspěl, tj. bylo by rozhodnuto, že dané povinnosti neporušoval. Důsledky takového rozhodnutí by pak mohly být různé podle toho, jak by byly upraveny stanovy společnosti a jaká by byla vůle akcionářů, popř. DR. Za situace, že by VH nebo DR byla oprávněna odvolat pouze člena představenstva, který závažným způsobem či opakovaně porušil své povinnosti a takový člen by v soudním řízení uspěl, viz výše, znamenalo by to jeho další působení v jeho funkci za předpokladu, že sám neodstoupí. Pokud by toto ustanovení stanovy neupravovalo, příslušný orgán by naopak mohl člena představenstva odvolat. Ten by pak měl nárok na odstupné, pokud by jej stanovy přiznávaly.

Zákon neumožňuje upravit ve stanovách neodvolatelnost stávajících členů.¹⁵⁷ Dle názoru I. Rady však stanovy takovéto omezení nemohou vůbec obsahovat, poněvadž jakékoliv omezení tohoto práva musí být výslovně umožněno zákonem. Jakékoliv jiné omezení než které připouští zákon je dle jeho názoru v rozporu s kogentní úpravou.¹⁵⁸ Valná hromada nemůže změnit stanovy společnosti tak, aby obsahovaly neodvolatelnost stávajících členů.

4.5 Odstoupení z funkce členů orgánů

Odstoupení z funkce sice tematicky nespadá pod kapitolu volby a odvolání orgánů akciové společnosti, ale jistě patří mezi další způsob zániku funkce členů orgánů, ve kterém se výrazně projeví vzájemná vazba mezi obligatorními orgány akciové společnosti. Z tohoto důvodu jsem tento institut zařadila pod tuto kapitolu, protože jí je tematicky nejbližší.

Právo odstoupit z funkce je členovi orgánu zákonem zaručeno.¹⁵⁹

Odstoupení z funkce je jednostranné právní jednání, které dále nemusí být schváleno žádným z orgánů akciové společnosti.¹⁶⁰ Odstupující člen však je povinen své rozhodnutí o odstoupení oznámit orgánu, který jej do funkce zvolil. Nikoliv již orgánu, jehož je členem,

¹⁵⁵ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 697 (§ 438).

¹⁵⁶ Jak vyplývá z § 426 písm. c) ZOK.

¹⁵⁷ Srov. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 15. ledna 2001, sp. zn. 29 Cdo 968/2000.

¹⁵⁸ RADA: *Dozorčí rada...*, s. 56.

¹⁵⁹ Jak vyplývá z § 59 odst. 5 ZOK a z čl. 9 odst. 1 LZPS.

¹⁶⁰ BACHRAŇOVÁ, Nina. In HEJDA, Jan (ed). *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech...*, s. 82-83 (§ 59).

jako tomu bylo za účinnosti ObchZ. Tomu lze odstoupení oznámit pouze za předpokladu, že tak stanoví smlouva o výkonu funkce nebo stanovy společnosti.

Člen představenstva tak musí učinit vůči VH popř. vůči DR, člen DR vůči VH. Kooptovaný člen orgánu oznamuje své odstoupení orgánu, který jej do funkce v souladu se stanovami jmenoval. Příslušný orgán nerozhoduje o odstoupení, pouze ho bere na vědomí, resp. ho projednává. Výkon funkce odstupujícího člena pak končí uplynutím jednoho měsíce od doručení tohoto oznámení, pokud příslušný orgán na jeho žádost neschválí jiný okamžik zániku funkce. Člen orgánu společnosti však může požádat příslušný orgán o zkrácení nebo prodloužení okamžiku zániku funkce. Takové zkrácení či prodloužení podléhá schválení příslušného orgánu. Pokud rozhoduje o této žádosti VH, musí se její zasedání konat do jednoho měsíce od doručení tohoto oznámení. Tato lhůta je s ohledem na lhůtu pro uveřejnění a zaslání pozvánky akcionářům nejméně 30 dnů před konáním VH nemyslitelná. Proto schválení této žádosti VH přichází v úvahu pouze tehdy, kdyby člen orgánu oznámil své odstoupení přímo na zasedání tohoto orgánu, popř. by VH byla již svolána na konkrétní termín v rámci jednoměsíční lhůty.¹⁶¹ VH však takovému návrhu nemusí vyhovět.

Zákon sice pro odstoupení z funkce člena orgánu nepožaduje písemnou formu. Protože je však smlouva o výkonu funkce uzavřena v písemné formě, zastávám názor, že i její zrušení by mělo mít stejnou formu. Od okamžiku doručení odstoupení příslušnému orgánu je odstupující člen svým projevem vůle vázán a jeho účinky nemůže vzít zpět bez součinnosti orgánu, kterému bylo odstoupení adresováno.¹⁶²

Odstoupit lze z jakéhokoliv důvodu, jelikož zákon nestanoví důvody, pro které lze z funkce odstoupit. Z tohoto důvodu odstupující člen nemusí uvádět v oznámení důvody, pro které ze své funkce odstupuje. Zákon stanoví jedinou podmínku pro odstoupení z funkce, a to, že člen orgánu nesmí odstoupit v době, která je pro společnost nevhodná, jelikož je vázán nezbytnou lojalitou vůči společnosti. Zda je tato podmínka splněna, se posoudí podle konkrétních okolností případu. Za nevhodnou dobu může být např. to, že společnost čelí silné veřejné kritice, které se brání, a v této době člen představenstva odstoupí z funkce bez vážného důvodu.¹⁶³ Dalším příkladem nevhodné doby je např. několik dní před uplynutím funkčního období všech nebo většiny členů daného orgánu nebo před povinným svoláním VH či jejím konáním atd.¹⁶⁴

¹⁶¹ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK, Alexander, J. (ed). *Komentář k zákonu...*, s. 377 (§ 59).

¹⁶² HEJDA, Jan. In HEJDA, Jan (ed). *Zákon o obchodních korporacích. Výklad...*, s. 71 (§ 59).

¹⁶³ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana (ed). *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 152 (§ 59).

¹⁶⁴ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK, Alexander, J. (ed). *Komentář k zákonu...*, s. 378 (§ 59).

ZÁVĚR

Ve své práci jsem se zabývala tematikou vnitřního řízení, správy a kontroly v dualistickém systému akciové společnosti, jelikož je to problematika aktuální a z hlediska prosperity akciové společnosti velice významná.

Hlavním cílem mé diplomové práce bylo zanalyzovat problematiku vzájemných vazeb mezi obligatorními orgány v dualistickém systému akciové společnosti, vytyčit dle mého názoru nejdůležitější vazby těchto orgánů, objasnit základní nejasnosti v právní úpravě a zaznamenat názory renomovaných autorů na danou problematiku.

Tento cíl považuji za splněný, jelikož moje práce podrobně pojednává o této polemice. Zanalyzováním výše uvedených otázek, jsem se snažila uvést čtenáře do dané problematiky. Ve své práci jsem uvedla nejen nedostatek předchozí, ale i současné právní úpravy, zároveň jsem poukázala na různorodé názory autorit z praxe i teorie na řešení rozebíraného problému. Při objasnění základních nejasností v právní úpravě jsem se pokusila v rámci svých vědomostí a znalostí doplnit názory renomovaných autorů i o svůj vlastní náhled na věc a o své postoje. Některým problémovým aspektům jsem však nemohla věnovat náležitou pozornost vzhledem k obsáhlosti daného tématu.

Čtenář by si po přečtení této práce měl uvědomit, že na obligatorní orgány akciové společnosti nesmí pohlížet pouze z úhlu dikce zákona, kdy zákonodárce rozškatlukovává jednotlivé orgány do odlišných kapitol, dílů a oddílů, kde tyto orgány jsou pojímány odděleně, čímž zaniká veškerá představa o jejich vzájemné propojenosti, ale že se na dané orgány má pohlížet uceleně, jelikož se jejich jednotlivé funkce a úkoly navzájem propojují, jak uvádím ve své práci. Bez takového propojení by těžko mohla řádně fungovat jakákoliv akciová společnost.

Ve své práci jsem se snažila vytyčit ty nejzákladnější a dle mého mínění i nejdůležitější vztahy mezi jednotlivými orgány. Při výběru těchto vztahů jsem zejména dbala, aby vybrané vazby byly alespoň částečně upraveny zákonem.

Moje práce je členěna do několika kapitol. V první kapitole se zabývám historií akciové společnosti na našem území. Následně pojednávám o otázce ryze teoretické, když popisují jednotlivé orgány akciové společnosti. Dané orgány jsou pojímány spíše z filozofického hlediska se zaměřením na vzájemné vazby mezi těmito orgány.

VH jako nejvyšší orgán akciové společnosti stojí hierarchicky nad DR a představenstvem. Představenstvo jako statutární orgán je ve vztahu k VH výkonným orgánem, který realizuje její pokyny a skládá jí účty ze své činnosti. Představenstvo však není vůči VH jen pasivním vykonavatel jejich pokynů, naopak vykonává i zřetelnou zpětnou vazbu, př. obsah přijatých rozhodnutí VH může představenstvo výrazně profilovat návrhy a argumenty. DR jako kontrolní orgán dohlíží na výkon působnosti představenstva, jakož i na činnost akciové společnosti jako takové. DR není oprávněna udělovat představenstvu pokyny ani určovat zásady jeho činnosti, přesto DR přímo, či nepřímo tento orgán ovlivňuje.

V souvislosti s kontrolní činností DR zde zmiňuji jeden z nedostatků zákona, když zákon nestanoví, zda představenstvo může ještě před konáním VH, na které má DR podat zprávu o zjištěných nedostatcích představenstva, učinit potřebná opatření pro odstranění těchto nedostatků, aby dále nedocházelo k jejich prohlubování. Jelikož zákon nápravu zjištěných nedostatků představenstvem neupravuje, domnívám se, že z důvodu hospodárnosti nemůže být tato varianta vyloučena.

V třetí kapitole se zabývám problematikou týkající se zasedání valné hromady. Tato kapitola je dle mého názoru stěžejní a proto jsem jí věnovala největší pozornost, což se projevilo i na rozsahu této kapitoly.

V této kapitole jsem referovala o orgánech, které mají kompetenci svolat zasedání nejvyššího orgánu akciové společnosti a o problematice s tím spojené. Poukazovala jsem zejména na pořadí, v kterém dané orgány svolávají VH, jakož i otázku odpovědnosti za nesvolání nejvyššího orgánu.

Ne vždy však dojde, i přes řádné svolání VH, k reálné schůzi nejvyššího orgánu. Z tohoto důvodu jsem se zaměřila i na problematiku odvolání a odložení konání VH. V souvislosti s odvoláním a odložením konání VH je v práci vytčena další mezera zákona, kdy zákonodárce počítá pouze s variantou svolání VH představenstvem, nikoli již s variantou svolání VH jiným k tomu oprávněným orgánem.

VH je složena ze všech akcionářů, přestože to zákon takto výslovně nestanoví. Akcionáři se proto fyzicky účastní VH nebo se na jejím zasedání nechávají zastoupit. Těmito zástupci mohou být i přes zřetelný střet zájmů členové představenstva či členové DR.

V podkapitole působnost valné hromady ovlivňující obligatorní orgány akciové společnosti jsem se zabývala z mého pohledu těmi nejzákladnějšími a nejdůležitějšími vazbami mezi obligatorními orgány. Tato část mé práce nejvíce nastíní čtenáři propojenost daných orgánů.

V závěru této kapitoly se zaměřuji na otázku zápisu z valné hromady, jakož i návrhu na zápis usnesení valné hromady do obchodního rejstříku, jelikož i tady dochází k propojenosti vazeb mezi orgány.

Poslední kapitola mé práce pojednává o problematice volby a odvolání členů orgánů v dualistickém systému.

Jelikož se české soukromé právo dočkalo k 1. lednu tohoto roku dlouho očekávané rekonfigurace, byla dílčím cílem mé diplomové práce také komparace předchozí právní úpravy se současnou právní úpravou, jakož i snaha poukázat na nejpodstatnější změny, jež byly touto změnou dotčeny. Tento cíl pokládám taktéž za splněný, jelikož v celé mé práci se prolínají změny předchozí a současné právní úpravy.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

1. BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 2733 s.
2. ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo. Akciová společnost*. 3. díl. 1. vydání. Praha: ASPI, 2006. 360 s.
3. DĚDIČ, Jan a kol. *Akciové společnosti*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 672 s.
4. DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2005. 971 s.
5. ELIÁŠ, Karel, BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, POKORNÁ Jarmila, DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 538 s.
6. ELIÁŠ, Karel. *Akciová společnost: systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě*. 1. vydání. Praha: Linde, 2000. 433. s.
7. HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2012. 287 s.
8. HEJDA, Jan, BACHRAŇOVÁ, Nina, FINGER, Libor a kol. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Poznámkové znění*. 1. vydání. Olomouc: Nakladatelství ANAG, 2013. 859 s.
9. HEJDA, Jan, JAHELKA, Petr, JOSKOVÁ, Lucie a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. 1. vydání, Praha: Linde Praha a.s., 2013, 784 s.
10. LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 2. přepracované a doplněné vydání. Ostrava: Key Publishing, 2011. 310 s.
11. RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. 1. vydání. Praha: LINDE nakladatelství s.r.o., 2008. 219 s.
12. ŘEHÁČEK, Oldřich. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 184 s.
13. ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 1447 s.

14. ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 1008 s.

Časopisecké zdroje:

1. ČECH, Petr. Nad několika rekodifikačními nejasnostmi. *Obchodněprávní revue*, 2012, roč. 4, č. 11-12, s. 326-329.
2. DĚDIČ, Jan, SKÁLOVÁ, Jana, HLAVÁČ, Jiří. Oceňování nepeněžitých vkladů a finanční asistence v novele obchodního zákoníku a účetní souvislosti (2. část). *Obchodněprávní revue*, 2009, roč. 1, č. 11, s. 308.
3. FILIP, Václav. Procedurální práva akcionářů na valné hromadě. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 5, str. 153-159.
4. HÁMORSKÁ, Andrea. Povinnost členů orgánů obchodních korporací jednat s péčí řádného hospodáře po rekodifikaci. *Obchodněprávní revue*, 2012, roč. 4, č. 9, s. 250-256.
5. LASÁK, Jan. Akciová společnost na prahu rekodifikace: základní novinky. *Obchodněprávní revue*, 2012, roč. 4, č. 2, s. 46-51.

Právní předpisy:

1. Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů
2. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdější předpisů
3. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
4. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů
5. Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů
6. Zákon č. 77/2002 Sb., zákon o akciové společnosti České dráhy, státní organizaci Správa železniční dopravní cesty a o změně zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů
7. Zákon č. 304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů

Judikatura:

1. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. dubna 1997, sp. zn. 1 Odo 2/97
2. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. června 2000, sp. zn. 32 Cdo 500/2000
3. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. srpna 2006, sp. zn. 29 Odo 1023/2005.
4. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. dubna 2005, sp. zn. 29 Odo 567/2004
5. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. září 2009, sp. zn. 29 Cdo 4547/2008
6. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. ledna 2009, sp. zn. 29 Cdo 3009/2007
7. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. září 2009, sp. zn. 29 Cdo 9/2009
8. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. prosince 2005, sp. zn. 29 Odo 149/2005
9. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. června 2000, sp. zn. 32 Cdo 500/2000
10. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. července 2002, sp. zn. 21 Cdo 1168/2001
11. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. září 2010, sp. zn. 29 Cdo 3718/2009
12. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 15. ledna 2001, sp. zn. 29 Cdo 968/2000
13. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. září 2009, sp. zn. 29 Cdo 4284/2007

SHRNUTÍ

Diplomová práce na téma Vnitřní řízení, správa a kontrola v akciové společnosti se zabývá vzájemnými vazbami mezi obligatorními orgány v dualistickém systému akciové společnosti. Kvalifikační práce má za úkol zanalyzovat tuto problematiku, jakož i vytyčit nejdůležitější vazby mezi těmito orgány. Práce se snaží poukázat na některé nejasnosti v právní úpravě a nastínit možnosti jejich řešení.

Zvolené téma je členěno do několika kapitol. Zpočátku jsou ve zkratce popsány jednotlivé orgány, které jsou pojímány spíše z filozofického hlediska se zaměřením na vzájemné vazby mezi nimi.

VH jako nejvyšší orgán akciové společnosti stojí hierarchicky nad DR a představenstvem. Představenstvo jako statutární orgán je ve vztahu k VH výkonným orgánem, který realizuje její pokyny a skládá jí účty ze své činnosti. Představenstvo však není vůči VH jen pasivním vykonavatel jejich pokynů, naopak vykonává i zřetelnou zpětnou vazbu, př. obsah přijatých rozhodnutí VH může představenstvo výrazně profilovat návrhy a argumenty. DR jako kontrolní orgán dohlíží na výkon působnosti představenstva, jakož i na činnost akciové společnosti jako takové. DR není oprávněna udělovat představenstvu pokyny ani určovat zásady jeho činnosti, přesto DR přímo, či nepřímo tento orgán ovlivňuje.

V celé práci se prolíná nespočet vzájemných vazeb mezi obligatorními orgány v dualistickém systému akciové společnosti. Z hlediska přehlednosti jsou nejzákladnější vazby nastíněny v kapitole zasedání VH. Tato kapitola uceleně pojednává o vazbách vznikajících při zasedání VH, od jejího počátku, tj. svolání valné hromady až po zveřejnění jejího zápisu v Obchodním rejstříku. Vazby mezi těmito orgány můžeme spatřovat zejména při svolání VH; při zastoupení akcionáře členem orgánu; při povinné účasti členů orgánů na VH; při odložení či odvolání konání VH; při rozhodování VH o nespočtu záležitostech, kde se tyto vazby uplatňují, jakož i při zápisu usnesení VH do Obchodního rejstříku.

Je třeba zmínit, že diplomová práce si neklade nároky na zcela vyčerpávající výčet všech vzájemných vztahů, které mezi orgány vznikají, naopak se věnuje pouze těm nejzákladnějším a nejvíce používaným.

Poslední kapitola pojednává o volbě a odvolání členů orgánů akciové společnosti. Tomuto tématu je věnována pozornost v samostatné kapitole z důvodu jeho stěžejního významu, neboť právě zde vznikají prvotní vazby a bez tohoto vzniku by nebylo dalších.

Čtenář by si po přečtení této práce měl uvědomit, že na obligatorní orgány akciové

společnosti nesmí pohlížet pouze z úhlu dikce zákona, kdy zákonodárce rozškatlukováá jednotlivé orgány do odlišných kapitol, dílů a oddílů, kde tyto orgány jsou pojímány odděleně, čímž zaniká veškerá představa o jejich vzájemné propojenosti, ale že se na dané orgány má pohlížet uceleně, jelikož se jejich jednotlivé funkce a úkoly navzájem propojují, jak uvádím ve své práci. Bez takového propojení by těžko mohla řádně fungovat jakákoliv akciová společnost.

Jelikož se české soukromé právo dočkalo k 1. lednu tohoto roku dlouho očekávané rekodifikace, kdy spolu s dalšími předpisy nabyly účinnosti NOZ a ZOK, nalezneme v práci komparaci předchozí právní úpravy se současnou právní úpravou, jakož i snahu poukázat na nejpodstatnější změny, jež byly touto změnou dotčeny.

SUMMARY:

The master thesis called *Internal procedures, management and control in the joint stock company* deals with the mutual relationship between obligatory bodies in two-tier system of the joint stock company. The thesis analyses this issue, as well as marks out the most important relations between the authorities. The thesis tries to highlight some ambiguities in legislation and outline possible solutions.

The chosen theme is divided into several chapters. Initially, the thesis describes obligatory bodies that are regarded more from a philosophical point of view, and consequentially it focuses on the relations between the bodies.

The shareholders' meeting as the highest authority of the joint-stock company is hierarchically above the supervisory board and the board of directors. The board of directors as a statutory body is executive body which executes the instructions issued by the shareholders' meeting and is accountable for its actions to the shareholders' meeting. The board of directors is not just a passive executor of instructions but it also carries out a distinct feedback. Supervisory board as a control body supervises the performance of the activities of the board of directors as well as the activities of the joint-stock company. The control body is not authorized to instruct the board of directors to do something or to determine the principles of its activities, but the supervisory board directly or indirectly affects the statutory body. The supervisory board accepts the principles from the shareholder' meeting which are mandatory for its activities.

In the entire work there are lots of mutual relations between the obligatory authorities in two-tier system of the company. The most basic relations are outlined in the chapter called "Summoning of a shareholders' meeting." This chapter comprehensively describes relations that arise from the beginning to the end of the meeting. The links between the bodies can be seen especially in the convening of the shareholders' meeting; representation at shareholder member of supervisory body or the board of directors; mandatory participation of members of the bodies on the shareholders' meeting; when the summoning of a shareholders' meeting is postponed or canceled; when the shareholders' meeting is deciding on numerous issues, where these relations are applying, etc.

The aim of the master thesis is not to introduce the exhaustive list of all the relations that arise between the obligatory bodies but the purpose is to cover the most basic and the most used links between them.

The last chapter deals with the appointment and the removal of members of the bodies of the company. This topic is located into a separate chapter because of its fundamental importance.

The purpose of the work is to identify the links between the obligatory bodies. The reader should not look at the obligatory bodies only from the perspective of codex.

Another purpose of this thesis is to compare the old legislation with the new one.

SEZNAM KLÍČOVÝCH SLOV (LIST OF KEYWORDS):

- Akciová společnost – joint-stock company
- Valná hromada - shareholders' meeting
- Dualistický systém – two-tier system
- Představenstvo - board of directors
- Dozorčí rada - supervisory board
- Svolání valné hromady – summoning of a shareholders' meeting
- Odpovědnost člena představenstva - board of directors liability
- Péče řádného hospodáře - care of economic manager
- Loajalita - loyalty
- Volba - election of a member
- Jmenování - appointment of a member
- Kooptace - co-optation
- Souběh funkcí - overlapping functions